

391736

9

ANTEPROECT
DE
CONSTITUȚIE

PENTRU
STATUL ROMÂN ÎNTREGIT
CU O SCURTĂ EXPUNERE DE MOTIVE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE
ROMUL BOILA

CLUJ, 1921.

INSTITUTUL SOCIAL ROMÂN
BIBLIOTECA

Dulapul 7

Raftul III

No. 2661

No. Inventarului 1077

Tip. Bucovina

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ANTEPROECT
DE
CONSTITUȚIE

PENTRU
STATUL ROMÂN ÎNTREGIT
CU O SCURTĂ EXPUNERE DE MOTIVE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE
ROMUL BOILA

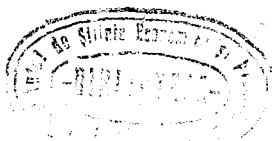
CLUJ, 1921.

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201302393

DOAR ÎN

391736

BCU Cluj / Central University Library Cluj

342(R) 11/1921

Satisfăcând unui indemn personal și exprimând părerile mele personale, — dau publicității un anteproiect de Constituție.

Văzând că problema alcătuirii unei noi Constituții a devenit actuală și este pusă la ordinea zilei în mod mai concret ca ori și când, m'am grăbit să contribui și eu într'o formă cât se poate de concisă la marea operă a generației noastre, cu care suntem datori consolidării Statului și Națiunii, după grandioasa prefacere istorică.

Am omis intentionat să caut motive de ordin extern pentru a proba necesitatea unei întocmiri noi a vieții noastre de Stat și să iau de bază principiile și regulile cuprinse în Constituția statelor străine, în special a celor create în urma războiului mondial, cum sunt republicele germane și cehoslovacă, pentru că avem destule motive interne, cari ne silesc la o organizare nouă și pentru că avem atâtea puncte fixe cari arată destul de limpede calea, care trebuie urmată la creierea unui nou pact fundamental. Vechea Constituție, constituțiile statelor sub al căror regim au trăit provinciile unite, hotărârile de unire a diferitelor provincii și tratatele internaționale, sunt izvoare bogate pentru a da o Constituție potrivită Statului român întregit.

Prin anteproiectul de față am căutat se dau o nouă înfățișare Constituției printr'o grupare mai sistematică a materiei. Am adoptat unele noțiuni mai exacte și am abandonat cu totul separațiunea puterilor în forma ei învechită, am organizat în diferite funcțiuni puterea de Stat unitară și indivizibilă, asigurând colaborarea armonioasă a tuturor factorilor vieții de Stat prin aplicarea corespunzătoare a principiilor constituționale.

Am supus unei cercetări amănunțite anteproiectul de Constituție apărut în ediția cercului de studii al Partidului național liberal. În acest anteproiect am găsit unele dispozițiuni bune, în spe-

cial acelea privitoare la controlul banului public, de cari am făcut uz în proiectul meu, preluându-le cu neînsemnate modificări, din cuvânt în cuvânt. Regret însă că în multe alte chestiuni de mare importanță pentru organizarea viitoare a Statului român, n'am putut fi de acord.

Răspunzând unui sentiment de datorie voi fi pe deplin mulțumit dacă voi fi contribuit în măsură ori cât de modestă, prin anteproiectul meu la marea operă de organizare a Statului român întregit.

Dealul Țarinei, 17. August 1921.

Romul Boila.

Ante-Proiect de Constituție

Titlul I.

Despre Indivizibilitatea Statului Român.

Art. 1. — România cu toate provinciile unite constituie un singur stat indivizibil. (Art. 1. mod).*

Titlul II.

Despre Teritoriul Statului.

Art. 2. — Teritoriul Statului este inalienabil. Instrăinare de teritoriu, rectificarea sau schimbarea limitelor Statului nu se poate face decât în modul hotărât pentru revizuirea Constituției (Art. 174) (Art 2. mod.)

Art. 3. — Pe teritoriul Statului nu se pot stabili colonii de neam străin, decât în virtutea unei legi adusă în modul hotărât pentru revizuirea Constituției (Art. 174.) (Art. 3 mod).

Titlul III.

Despre Populațiunea Statului.

Art. 4. — Populațiunea Statului român se compune din cetățenii români și din străinii aflători pe teritoriul României. (Art. nou).

* Art. cu numărul însemnează articolul Constituției vechi.

Art. cu numărul și mod. articolul Constituției vechi modificat.

Art. cu numărul și P. N. L. însemnează articolul din anteproiectul Cercului de studii al Partidului național liberal.

Cap I.

Despre cetățenii români.

1. Dobândirea calității de cetățean român.

Art. 5. — Calitatea de cetățean român se dobândește numai în cazurile hotărâte de Constituție și în modul hotărât de Constituție și de legi speciale. (Art. nou).

Art. 6. — Calitatea de cetățean român se dobândește prin naștere din părinți români, fie copii legitimi sau naturali, chiar dacă s'au născut în afară de teritoriul Statului român, dar din mamă română (Art. nou).

Art. 7. — Calitatea de cetățean român se dobândește prin naturalizare.

Străinul, fără osebire de religione, supus sau nesupus unei protecții străine, poate dobândi împământinirea cu condițiunile următoare:

a) va adresa guvernului cererea de naturalizare, în care va arăta capitalul ce posedă, profesiunea sau meseria ce exercită și voința de a-și stabili domiciliul în România;

b) va locui, în urma acestei cereri 10 ani în țară și va dovedi prin faptele sale că este folositor ei.

Pot fi scutiți de stagiū:

a) acei cari vor fi adus în țară iudustrii, invențiuni utile sau talente distinse, sau cari vor fi fundat aci stabilimente mari de comerț sau de industrie;

b) acei cari fiind născuți și crescuți în România din părinți stabiliți în țară nu s'au bucurat nici unii, nici alții, vreodată de vreo protecțiune străină.

Naturalizarea nu se poate acorda decât prin lege și în mod individual. (Art. 7 mod.)

Art. 8 — Calitatea de cetățean român se dobândește prin recunoaștere.

Românul din orice Stat, fără privire către locul nașterii sale, dovedind lepădarea sa de protecțiunea străină și stabilirea sa pe teritoriul statului român, poate dobândi calitatea de cetățean român print'un vot al Corpurilor Legiuitoare. (Art. 9 mod.)

Art. 9. — Calitatea de cetățean român se dobândește de străina care încheie cu un cetățean român o căsătorie valabilă conform legilor românești. (Art. nou.)

Art. 10. — Calitatea de cetățean român se dobândește de copii unei străine legitimați prin căsătoria părinților lor, valabile conform legilor românești.

Condițiunile legitimației, se determină de codurile civile. (Art. nou.)

Art. 11. — Copii găsiți pe teritoriul Statului român, fără tată și fără mamă cunoscuți, se consideră ca cetățeni români. (Art. nou.)

Art. 12. — Calitatea de cetățean român se dobândește prin incorporare de teritoriu nou. Condițiunile dobândirii cetățeniei în acest mod se determină de tratatele internaționale sau de legi speciale alcătuite după regulile hotărâte pentru revizuirea Constituției. (Art. 174.) (Art. nou.)

Art. 13. — Condițiuni speciale ce s'ar stabili prin tratatele internaționale pentru dobândirea cetățeniei române, sunt valabile numai dacă au fost ratificate conform regulilor stabilite pentru revizuirea Constituției (Art. 174.) (Art. nou.)

2. Pierderea calității de cetățean român.

Art. 14. — Dacă un cetățean român dobândește o cetățenie străină prin naturalizare, pierde calitatea de cetățean român. (Art. nou.)

Art. 15. — Calitatea de cetățean român se pierde prin intrarea în serviciul unui stat străin, fără autorizația guvernului român. (Art. nou.)

Art. 16. — Calitatea de cetățean român se pierde prin supunere la protecțiunea unui stat străin. (Art. nou.)

Art. 17. — Cetățeanul român căsătorit cu un cetățean străin își pierde calitatea sa de cetățean român. (Art. nou.)

Art. 18. — Copii naturali legitimați prin căsătoria cetățeniei române cu un cetățean străin, își pierd calitatea de cetățeni români. (Art. nou.)

3. Redobândirea calității de cetățean român.

Art. 19. — Cetățeanul român care a pierdut calitatea aceasta prin naturalizare, intrare în serviciul unui stat străin sau prin supunere la protecțiune străină, va putea redobândi calitatea de român, dacă se întoarce în România, cu autorizația guvernului român, declarând că vrea să se așeze în țară și că renunță la toate

distincțiunile contrare legilor române, de sine înțeles rămânând deschisă calea legală pentru pedepsirea infracțiunilor comise prin lepădarea calității de cetățean român. (Art. nou.)

Art. 20. — Cetățeanul român care a pierdut calitatea sa de cetățean român prin căsătorie, devenind văduvă sau divorțând în mod valabil, o redobândește. (Art. nou.)

Art. 21. — Legi și regulamente speciale precum și regulamentele Corpurilor Legiuitoare vor determina mai de aproape procedura privitoare la dobândirea, pierderea și redobândirea calității de cetățean român. (Art. nou.)

Cap II.

Despre drepturile cetățenilor români.

Art. 22. — Cetățenii români sunt egali înaintea legii. Diferența de neam, de religie și de limbă, nu este piedecă spre a dobândi și a exercita toate drepturile, cari se cuvin cetățenilor conform Constituției și a legilor.

În Statul român nu există nici o deosebire de clase. Toate privilegiile de orice natură, precum și toate titlurile sunt desființate. (Art. 7, 10 și 12 modif.)

Art. 23. — Statul român recunoaște și garantează viața sănătatea și onoarea cetățenilor.

Pedeapsa cu moartea este desființată. Nu se va putea aplica decât în timp de război conform codului penal militar.

Legi speciale vor stabili pedepsele pe cari le aplică Statul în mod preventiv sau represiv pentru infracțiunile comise în privirea vieții, sănătății și onoarei cetățenilor. (Art. nou.)

Art. 24. — Fiecare cetățean are drept la limba sa proprie.

Fiecare cetățean poate întrebuința liber limba sa în întrunirile publice, în materie de religie, de presă sau de publicațiuni de orice natură, precum și în raporturile sale private sau comerciale.

În raport cu serviciile publice ale Statului, cetățenii români de orice neam sunt datori a respecta limba română, care este limba oficială a Statului român. În acele județe însă, unde cetățenii români de alt neam fac a cincea parte din locuitori, au drept să fie administrați și judecați în limba lor proprie și, întrucât sunt la dispoziție, prin indivizi din sânul lor.

În serviciul administrativ procesele-verbale ale consiliilor județene trebuiesc dresate în limba română.

Pe lângă limba română se pot dresa și în limba acelei naționalități, din care face parte a cincia parte dintre membrii corporațiunii județene.

În corporațiuni județene se poate vorbi în afară de limba română, în limba maternă a membrilor oricare ar fi aceia.

Județele au se întrebuinteze în adresele lor către guvernul limba română, se pot folosi în rubrică paralelă și de limba procesului-verbal.

Județele între ele corespund în limba română sau în limba procesului-verbal al județului către care se adresează. În serviciul intern al județului se va folosi limba română cu excepțiunea cazurilor, când cetățenii români de alt neam sunt administrați în limba lor maternă.

Administrația comunală internă se face în limba română. Se poate însă face și în limba unei naționalități.

Procesul-verbal se dresază asemenea în limba română sau în limba unei naționalități. În adunările comunale fiecare cetățean se poate folosi de limba sa maternă.

În corespondență cu autoritățile administrative ale județului propriu se poate folosi limba procesului-verbal.

În corespondență cu alte județe se va folosi limba română sau limba procesului-verbal a județului către care se adresează.

Bisericile cu caracter de naționalitate se pot folosi în corespondență cu guvernul de limba lor națională, obligate fiind a folosi în rubrică separată și limba Statului. Cu județele pot corespunde în limba de proces-verbal a județelor către cari se adresează.

Limba societăților și asociațiunilor particulare se poate hotărâ liber de cetățenii cari le-au înființat.

O lege specială va determina modul de exercitare a drepturilor la limba proprie a cetățenilor prevăzute în acest articol. (Art. nou)

Art. 25. Libertatea individuală este garantată.

Nimeni nu poate fi urmărit decât în cazurile prevăzute de legi și după formele prevăzute de ele.

Nimeni nu poate fi oprit, ridicat, deținut, sau arestat decât în puterea unui mandat judecătoresc motivat și care trebuie să-i

fie comunicat în momentul arestării sau cel mult în 24 ore după arestare. Cel oprit, ridicat, deținut sau arestat fără mandat este în drept, dacă nu este liberat imediat, să ceară să se încheie proces-verbal despre arestarea sa, în care să se menționeze cauza arestării și circumstanțele în care s'au efectuat considerațiunile ce se arată că au motivat această arestare și să se trimită acest proces-verbal cel mai târziu în 24 de ore înaintea judeului de instrucție. În cazul de flagrant-delict, arestarea va putea avea loc și fără un mandat judecătoresc, dar numai atunci, când identitatea celui arestat nu s'a putut constata imediat și infracțiunea comisă să pedepsește cel puțin cu 3 ani închisoare.

Perchiziția asupra persoanei unui cetățean se poate ordona și executa numai de judele de instrucție sau de judecătoria de ocol. Ordinul de perchiziție trebuie scris și motivat și este a se publica aceluia, împotriva căruia s'a ordonat perchiziția s'au reprezentantului acestuia în fața martorilor.

Perchiziția asupra unei femei să poate face numai de o femeie.

Arestul preventiv nu poate dura mai mult de 2 luni. Cu aprobarea camerei de punere sub acuzare, el poate fi prelungit odată cu o lună. În acest timp el poate fi ridicat provizoriu pe lângă o cauțiune potrivită, hotărâtă prin lege specială.

Nimeni nu poate fi subtras, în contra voinței sale, dela judecătorii cei dă legea.

Nici o pedeapsă nu poate fi înființată nici aplicată, decât în puterea unei legi.

Funcționarul public, agentul sau însărcinatul guvernului, care va fi ordonat sau executat oprirea, ridicarea, deținerea sau arestarea unui cetățean în mod arbitrar, pe lângă celelalte sancțiuni stabilite de legi, va fi lipsit de funcțiunea sa. Sentința se va aduce de Tribunalul competent printr' o procedură specială.

Codul penal și procedura penală vor fi întocmite pe baza principiilor prevăzute în articolul de față.

(Art. 13. 14. mod.)

Art. 26. — Fiecare cetățean are dreptul a-și alege locul domiciliului ori unde pe teritoriul statului român.

Cetățeanul român nu poate fi expulzat, îi stă însă în liberă voință de a emigra de pe teritoriul Statului român.

O lege specială va hotărâ acele restricțiuni cari se pot pune liberei emigrări, în mod temporar, în vederea siguranței Statului și a ordinii administrative. (Art. nou.)

Art. 27. — Domiciliul cetățenilor este neviolabil.

O perchiziție domiciliară se poate ordona și executa numai de judele de instrucțiune sau de judecătoria de ocol și numai în caz de flagrant-delict, când arestarea cetățeanului are loc de ministerul public sau de delegatul său special. Perchiziția domiciliară se poate face numai în timpul zilei, dela ora 6 dimineața până la ora 9 sara, peste care timp numai atunci se poate trece, Pacă perchiziția începută nu a putut fi terminată.

Legi speciale vor hotărâ cazurile, când anumite persoane oficiale pot intra în domiciliul cetățenilor pentru executarea diferitelor însărcinări oficiale fără caracter de criminalitate. (Art. 15 mod.)

Art. 28. — Se garantează dreptul cetățeanului de a munci după voe în limitele legilor și regulamentelor, cu reglementarea echitabilă a dreptului de grevă.

Fiecare cetățean este liber de a-și alege profesiunea după voe, ținând seamă de legile cari hotărâsc condițiunile de admisibilitate în funcțiuni publice, sau adaptarea de ocupațiuni industriale sau de orice alta natură. (Art. nou.)

Art. 29. — Proprietatea de orice natură este garantată.

Nimeni nu poate fi expropriat decât pe cale judecătorească pentru cauze de utilitate publică constatată și după o dreaptă și prealabilă despăgubire.

Prin cauză de utilitate publică se înțelege comunicația, salubritatea publică, lucrările de apărare a țării și cele de interes militar, cultural, istoric sau archeologic, de irigațiuni, căderi de apă, de secare de bălți, de regularea cursurilor a elor, de canalizare, de împădurire sau de creare de zone de protecție a pădurilor, de comasare a proprietăților mici rurale sau a terenurilor urbane, de înființare de așezăminte industriale arătate prin lege specială, construcțiunile de edificii publice de către Stat, județe sau comune precum și orice alte lucrări de interes public.

Se pot expropria numai imobile.

Legile existent privitoare la alinierea și lărgirea stradelor de prin comune, precum și la malurile apelor ce curg prin sau pe lângă ele, rămân în vigoare.

Legi speciale vor regula procedura și modul exproprierii.

Libera și neîmpiedecata întrebuițare a râurilor navigabile și flotabile, a șoselelor și altor căi de comunicație este de domeniul public.

Nici o lege nu poate înființa pedeapsa confiscării averilor.

Rechizițiile de locuințe, de prestațiuni și a bunurilor apartinătoare proprietății mobiliare nu sunt admise.

Asemenea nu se admite maximarea prețurilor ca măsură restrictivă asupra bunurilor proprietății mobiliare.

Dreptul de autor se garantează proprietarilor asupra tuturor scrierilor, compozițiilor de muzică, a desemnurilor și a picturilor, până la 50 ani după moartea lor.

Dreptul exclusiv al proprietarilor asupra brevetelor de invențiuni se asigură pe un timp de 15 ani. (Art. 19 mod.)

Art. 30. — Secretul corespondenței de orice natură este inviolabil.

Legi speciale determină cazurile și modul, când dintr-o cauză legală se poate face uz de conținutul unei corespondențe, precum și responsabilitatea agenților Statului și a particularilor pentru violarea secretului corespondenței. (Art. 25 modif.)

Art. 31. — Libertatea conștiinței este absolută.

Libertatea tuturor cultelor este garantată, întrucât exercițiul lor nu este incompatibil cu ordinea publică și cu bunele moravuri.

Statul român recunoaște următoarele confesiuni: greco-ortodoxă, greco-unită, romano-catolică, evanghelică-luterană, evanghelică-reformată, unitară, mahometană și izraelită. Garantează acestora dreptul la o viață autonomă în chestiunile interne, a cultului, administrative și de avere.

Celelalte culte sunt tolerate întrucât exercitarea lor corespunde condițiilor generale stabilite pentru garantarea cultului.

Celebrarea serviciului divin la solemnități naționale și politice în mod oficial, se va face în localitățile unde sunt biserici românești sau în biserica gr. ortodoxă sau în biserica gr. unită, luând de bază numărul credincioșilor; acolo unde nu sunt biserici românești în biserica confesiunii recunoscute, care are mai mulți credincioși în localitate.

Statul contribuie din bugetul său la întreținerea bisericilor cetățenilor române de orice rit.

Conducătorii diferitelor confesiuni sunt numiți, respective confirmați de Capul Statului.

Statul are drept de control asupra tuturor confesiunilor în ce privește funcționarea lor în mod compatibil cu bunele moravuri și cu ordinea publică.

Toate drepturile asigurate Statului, Capului Statului, sau organelor Statului în baza situației de drept de până acum a confesiunilor, trec asupra Statului român, asupra Capului Statului român și asupra organelor Statului român.

Sa poate interzice ființarea pe teritoriul României a ordinelor religioase, care periclitează siguranța statului. (Art. 21 modif.)

Art. 32. — Invățământul este liber.

Libertatea învățământului este garantată întru cât exercițiul ei nu atinge ordinea publică sau bunele moravuri.

Cetățenii români, fără deosebire de neam, de religie sau de limbă, pot înființa, conduce și controla pe spesele lor școli și alte stabilimente de educație fiind supuse controlului Statului, numai în privința compatibilității acelor institute cu ordinea publică și bunele moravuri. Întrucât aceste instituțiuni de învățământ private vor să elibereze atestate valabile pentru posesorii lor, ca să poată lua funcțiuni publice și întrucât vor să beneficieze de sprijinul material al statului, Statul va fi în drept a hotărî condițiile de existență ale acelor instituțiuni.

Limba instituțiunii de învățământ privat se alege liber de către susținătorul școlii.

În școlile primare de Stat din acele orașe și sate, unde locuiește o proporție mai mare de cetățeni români de alta limbă decât cea română, se vor introduce cursuri paralele cu limba de propunere a naționalității respective. Invățământul limbei române este însă obligatoriu.

În școlile secundare de Stat, limba de propunere va fi limba majorității populației din județ fiind învățarea limbei române obligatorie.

Invățământul superior public care se va organiza pe bază autonomă, se va face în limba populației care se află în majoritate în ținutul respectiv.

Invățământul primar în școlile Statului se dă fără plată și va fi obligatoriu pentru tineri pretutindeni unde să vor afla institute școli primare publice sau private recunoscute de Stat.

O lege specială va regula tot ce privește învățământul public.
(Art. 23 mod.)

Art. 33. — Constituția garantează tuturor libertatea de a comunica și publica ideile și opiniunile lor prin grai, prin scris și prin presă.

Instituțiunile preventive sunt și rămân desființate deasemenea este interzis arestul preventiv în materie de presă.

Infracțiunile comise în materie de presă se pedepsesc în mod represiv.

Proprietarii tipografiilor și litografiilor sunt datori a-și tipări numele și domiciliul pe orice publicație, care a eșit din tipografia sau litografia lor.

Orice ziar trebuie să aibă un girant răspunzător, care să se bucure de drepturile civile și politice și al cărui nume va figura în fruntea publicației.

Proprietarii de tipografie sau litografie, precum și autorii și editorii, sunt datori a trimite din publicațiunile lor numărul de exemplare hotărât prin lege specială bibliotecii centrale din București, bibliotecii Academiei Române și parchetului competent.

Publicațiunile periodice sunt datoare a primi în coloanele lor înștiințările oficiale cu plata inserțiunilor.

Sunt datoare a primi și a reproduce în mod gratuit rectificările cari se dau de către persoanele, cari într'un articol publicat au fost atinse în mod direct sau indirect.

Pentru infracțiunile comise prin presă se stabilesc sancțiuni penale și civile.

Sancțiunile penale se aplică asupra autorului, care în primul rând este răspunzător pentru scrierile sale.

În lipsa autorului este răspunzător girantul, iar în lipsa acestuia editorul.

Intrucât îndemnizația hotărâtă pe cale judecătorească nu se poate încasa dela autor, girant responsabil sau editor, în ordinea stabilită pentru sancțiunile penale, răspunderea cade asupra proprietarului tipografiei sau litografiei.

Infracțiunile de presă se judecă de juriu, afară de acelea cari s'ar comite în contra persoanei Regelui și a Familiei Regale sau contra Suveranilor Statelor străine. Aceste delikte se vor judeca de tribunalele ordinare după dreptul comun.

O lege specială determină în baza principiilor de mai sus, dispozițiunile cari privesc administrația, sancțiunile penale și civile în materie de presă. (Art. 24 mod.)

Art. 34. — Cetățenii români, fără deosebire de neam de religie și de limbă, au dreptul ca fără anunțare sau autorizare prealabilă să se adune pașnici și fără arme în loc închis. O lege specială va reglementa exercițiul acestui drept tinând seamă de principiile prevăzute în acest articol.

Intrunirile în loc deschis sunt libere, afară de piețele și căile publice. O lege specială va reglementa modalitățile acestor întruniri.

Intrunirile, procesiunile și manifestațiunile pe căile și piețele publice sunt cu totul supuse legilor polițienești și, în caz de amenințare a ordinii, pot fi imediat interzise. (Art. 26 mod. și Articolul 143 P. N. L.)

Art. 35. — Cetățenii români, fără deosebire de neam, de religie și limbă, au dreptul de a se asocia în limitele compatibile cu bunele moravuri, cu ordinea publică și cu siguranța Statului.

Asociațiunile secrete sunt interzise.

O lege specială va reglementa exercițiul acestui drept. (Art. 27 modificat.)

Art. 36. — Cetățenii români au dreptul, în mod individual s'au prin asociațiunile lor instituite în mod legal, a se adresa prin petițiuni în scris Regelui, Corpurilor legiuitoare sau autorităților cu cererile și plângerile lor. Legi și regulamente speciale și regulamentele Corpurilor Legiuitoare determină modalitățile exercițiului acestui drept. (Art. 28 mod.)

Art. 37. — Se recunoaște tuturor cetățenilor români, fără deosebire de neam, de religie sau de limbă, dreptul de a avea sau a exercita toate drepturile cari asigură o participare în exercițiul puterii de Stat, în special dreptul de alegător, dreptul de a fi admis în serviciile publice, în funcțiuni și onoruri, dreptul de a fi jurat. (Art. nou.)

Cap. III.

Despre datoriile cetățenești.

Art. 38. — Cetățenii români, fără deosebire de neam, de religie și de limbă sunt datori cu credință către Patrie, către Tron și cu supunere față de legi. (Art. nou.)

Art. 39. — Cetățenii români sunt datori a contribui fără deosebire la dările și sarcinile publice. (Art. 10 mod.)

Art. 40. — Cetățenii români sunt obligați a face serviciul militar conform legilor speciale. (Art. 118 mod.)

Art. 41. — Credința religioasă nu poate forma motiv de scutire de sub împlinirea datoriilor cetățenești.

Nimeni nu poate fi supus la pedeapsă bise:icești, pentru împlinirea datoriilor sale cetățenești. (Art. nou.)

Art. 42. — Cetățenii români sunt datori a împlini sub sancțiuni, toate datoriile publice hotărâte prin diferite legi. (Art. nou.)

Cap. IV.

Despre străini.

Art. 43. — Situația de drept a străinilor se determină prin stipulațiuni speciale internaționale. În lipsa acestora sunt hotărâtoare legile Statului român. (Art. nou.)

Art. 44. — Cetățenii străini cari să află pe pământul Statului român se bucură în general de protecțiunea dată de legi persoanelor și averilor. (Art. 11 mod.)

Art. 45. — Străinii nu pot avea dreptul de alegător, nu pot fi jurați, nu fac serviciu militar. Asemenea nu pot fi admiși în funcțiuni publice, decât în mod temporar printr'o lege specială. (Art. nou.)

Art. 46. — Străinii nu pot uza de dreptul de adunare (reuniune) (art. 34) și de dreptul de asociare (art. 35) asigurat numai cetățenilor. Această dispoziție nu atinge legile existente cari determină drepturile străinilor la asocieri comerciale și economice (Art. nou.)

Art. 47. — Libertatea de locomoțiune a străinilor poate fi restrânsă prin regulamente administrative și polițienești, hotărând locul unde să se stabilească (Art. nou.)

Art. 48. — Alegerea liberă a profesiunii este restrânsă pentru străini cu privire la unele industrii, cari se pot exercita numai de cetățenii români. (Art. nou.)

Art. 49. — Străinii nu pot fi giranți răspunzători la ziare și alte publicațiuni de presă, când Constituția și legi speciale cer instituirea unui girant răspunzător (Art. nou.)

Art. 50. — Străini nu pot dobândi imobile rurale în Statul român. (Art. 7.)

Art. 51. — Străinii pot fi expulzați prin hotărârea Consiliului de miniștri dacă periclitează siguranța Statului (Art. 30 mod.).

Art. 52. — Străinii pot fi extrădați, afară de cazul infracțiunilor politice, cu hotărârea Consiliului de miniștri (Art. 30 mod.).

Art. 53. — Străinii sunt datori a contribui la sarcinile publice și pot fi obligați la toate celelalte datorii cetățenești, după natura lor, întrucât acelea nu sunt strict legate de calitatea de cătățean român. (Art. nou).

Titlul IV.

Despre organizarea Puterii de Stat.

Cap. I.

Principii generale.

Art. 54. — Puterea de Stat este una și indivizibilă în Statul român. Ea emană dela națiunea română alcătuitoare de stat (Art. nou).

Art. 55. — Puterea de Stat se organizează pentru îndeplinirea diferitelor funcțiuni reclamate de viața Statului român (Art. nou).

Art. 56. — Organizarea să face pe baza delegațiunii și a celorlalte principii și reguli constituționale depuse în Constituția de față (Art. 31 mod.).

Cap. II.

Despre Rege.

1. Succesiunea tronului.

Art. 57. — Forma de guvern a Statului român este Regatul (Art. nou).

Art. 58. — Tronul român este ereditar în linie coborâtoare, directă și legitimă a Majestății Sale Regelui Ferdinand I, din bărbat în bărbat prin ordinul de primogenitură și cu excluderea perpetuă a femeilor și coborâtorilor lor (Art. 82 mod.).

Art. 59. — La moartea Regelui, Adunările se întrunesc chiar și fără convocare, cel mai târziu 10 zile după declararea morții, spre a primi jurământul noului Rege.

Dacă din întâmplare ele au fost dizolvate mai înainte și convocarea lor a fost hotărâtă în actul de dizolvare pentru o epocă în urmă celor 10 zile, atunci Adunările cele vechi să adune până la întrunirea acelor care le vor înlocui (Art. 85).

Art. 60. — Dela data morții Regelui și până la depunerea jurământului a succesorul său la Tron, drepturile constituționale ale Regelui sunt exercitate în numele poporului român, de miniștrii întruniți în consiliu și sub a lor responsabilitate (Art. 86).

Art. 61. — În lipsă de coborători în linie bărbătească a Maestății Sale Regelui Ferdinand I, Tronul este vacant. (Art. 83 mod).

Art. — 62. În caz de vacanță a Tronului, ambele Corpuri Legiuitoare se întrunesc de îndată chiar fără convocare într'o singură Adunare și aleg prin vot secret, cu majoritate absolută de voturi, o Locotenență regală, compusă din 3 persoane, care va exercita drepturile regale până la suirea pe Tron a noului Rege.

Membrii Locotenenței Regale vor putea lua funcțiunea lor numai după ce vor fi deus jurământul hotărât pentru Rege.

La urmă, cel mai târziu la 8 zile dela întrunirea lor, Adunările unite aleg prin vot secret un Rege dintr'o dinastie suverană străină.

Prezența a trei pătrimi din membrii cari compun fiecare din ambele Adunări și majoritatea de două treimi a membrilor prezenți sunt necesare pentru a se putea proceda la această alegere.

În caz când Adunarea nu s-ar fi făcut la termenul mai sus prescrist, atunci în a noua zi la amiază, Adunările întrunite vor păși la alegere, ori care ar fi numărul membrilor prezenți și cu majoritate absolută a voturilor.

Dacă Adunările s'ar afla dizolvate în momentul vacanței Tronului, se va urma în modul precis la articolul. 59 (Art. 84 mod).

Art. 63. — Regele este major la vârsta de 18 ani. (Art. 87).

Art. 64. — Regele, în viață fiind, poate numi o Regență, compusă de trei persoane, care, după moartea Regelui, se exercite drepturile regale în timpul minorității succesorului Tronului. Această numire se va face cu aprobarea Reprezentanței naționale, dată în forma prescristă pentru alegerea Regelui.

Regența va exercita totdeauna și tutela Succesorului Tronului în timpul minorității acestuia (Art. 88).

Art. 65. — Dacă, la moartea Regelui, Regența nu s'ar găsi numită și succesorul Tronului ar fi minor, ambele Adunări întrunite vor numi o Regență, procedând după formele prescise pentru alegerea Regelui.

Membrii Regenței nu intră în funcțiune decât după ce vor fi depus solemn înaintea ambelor Adunări întrunite, jurământul prescis pentru Rege. (Art 88).

Art. 66. — Dacă Regele să află în imposibilitate de a domni, miniștrii, după ce au constatat legalmente această imposibilitate de a domni, convoacă îndată Adunările.

Acestea aleg Regența, care va forma și tutela. (Art. 89).

Art. 67. — Când Regele se găsește în afară de hotarele țării drepturile regale se exercită de Consiliul de miniștrii sub rezerva aprobării ulterioare a Regelui. (Art. 25 P. N. L.).

Art. 68. — Nici o modificare nu se poate face Constituțiunii în timpul Locotenenței Regale sau Regenței sau absenței Regelui. (Art. 90 mod).

Art. — 69. La suirea sa pe Tron, Regele, ereditar sau ales, va depune mai întâi în sânul Adunărilor întrunite următorul jurământ: „jur de a păzi Constituția și legile națiunii române, de a menține drepturile naționale și integritatea teritoriului“. (Art. 87 mod).

Art. 70. — Afară de jurământul prestat de Rege după suirea sa pe Tron în fața Adunărilor unite, Regele nou are să se încoroneze pe lângă formalitățile hotărâte în Constituția de față.

Incoronarea noului Rege se face cel mult în timp de un an dela suirea sa pe Tron la Alba-Iulia în prezența parlamentului, a guvernului, a autorităților civile și militare, a demnitarilor bisericești și a reprezentanților tuturor comunelor de pe teritoriul Statului român.

Se va face totdeodată ungerea, după care act, coroana de oțel se va așeza pe capul Regelui de către Președintele Consiliului de miniștrii, în numele Națiunii române.

Regina va fi încoronată asemenea îndată după Rege, așezându-i-se coroana de aur pe cap de Președintele Consiliului de miniștri.

După ungere și încoronare, Regele și Regina în ornate Domnești se vor arăta poporului adunat, cu care prilej, M. S. Regele va adresa poporului o proclamație.

A doua zi se va face intrarea triumfală a perechei Regale în Capitala țării.

O lege specială va determina toate actele solemnității încoronării pe baza principiilor depuse în acest articol. (Art. nou.)

2. Drepturile Regale.

Art. 71. — Legea fixază lista civilă a Regelui. (Art. 94 mod.)

Art. 72. Regele nu are alte drepturi decât celea date prin Constituție. (Art. 96.)

Art. 73. Regele este capul Statului Român. El este persoană Augustă, Majestate. El este Rege „prin grația lui Dumnezeu și voiața Națională”. (Art. nou.)

Art. 74. — Regele este inviolabil. (Art. 92.)

Art. 75. — Regele este iresponsabil. Miniștrii lui sunt răspunzători.

Nici un act al Regelui nu poate avea tăria, dacă nu va fi contrasemnat de un ministru care, prin această chiar devine răspunzător de acel act. (Art. 92.)

Art. 76. — Regele are drept de a convoca Corpurile Legiuitoare în sesiuni fixând totdeodată durata acestora.

El deschide sesiunile în ziua fixată pentru întrunirea Corpurilor Legiuitoare prin Mesaj, care expune starea țării. În afară de deschiderea sesiunii întâi, Regele își poate exercita dreptul de deschidere prin delegațiune. El are dreptul de a amâna Corpurile Legiuitoare. Aceasta amânare nu poate fi însă mai lungă de două luni, nici reînviată în aceiași sesiune.

Regele are dreptul de închidere a Corpurilor Legiuitoare la expirarea duratei lor. Premărgător acesteia, are drept de dizolvare deodată a ambelor Corpuri Legiuitoare. Actul de închidere sau de dizolvare trebuie să conștie convocarea alegătorilor până în două luni și a Corpurilor Legiuitoare până în trei luni. (Art. 95 mod.)

Art. 77. — Regele are dreptul de inițiere a legilor.

El are dreptul de sancțiune, având dreptul de a refuza sancțiunea legilor.

El are dreptul de promulgare și publicare a legilor; (Art. 33., 93.)

Art. 78. — Regele numește și confirmă în funcțiuni publice, în conformitate cu dispozițiile Constituției și a legilor speciale.

El nu poate crea o nouă fructiune fără o lege specială.

El face regulamentele necesare pentru executarea legilor, fără să poată vreodată înlocui, modifica sau suspenda legile prin regulamente sau prin decrete și fără să poată scuti pe cineva dela executarea lor.

El este șeful armatei. El este comandantul suprem al armatei în pace și în război.

El are dreptul comandamentului pe care îl poate delega în conformitate cu legea despre organizarea puterii armate.

El conferă gradele militare în conformitate cu legea. (Art. 93 mod.)

Art. 79. — Regele nu poate suspenda cursul urmăririi sau judecării, nici a interveni în nici un mod în administrația justiției. (Art. 93.)

Art. 80. — Prerogative Regale sunt ;

a) dreptul de amnistie în materie politică ;

b) dreptul de a comuta, reduce și ierta pedeapsa în materie criminală, afară de ceace este stabilit în privința miniștrilor ;

c) dreptul de a declara războaie și a ordona mobilizarea aducându-se aceste acte la cunoștința Corpurilor Legiuitoare ;

d) dreptul de a încheia cu statele străine tratate și convențiuni asupra tuturor chestiunilor, cari pot să formeze obiectul stipulațiilor internaționale cu rezerva însă, că pentru națiunea română, numai atunci vor fi obligatorii, dacă au fost înarticate între legile țării, în modul hotărât de Constituție ;

e) dreptul de a numi și primi reprezentanți diplomatici ; funcțiunile reprezentațiilor diplomatici înțelegând și acelea ale consulatelor românești, se crează prin legi ;

f) dreptul de a fi șeful unui alt Stat cu aprobarea Corpurilor Legiuitoare unite, dat în prezența a cel puțin două treimi din numărul total al membrilor cari compun Adunările și cu aprobarea a cel puțin două treimi din voturile membrilor de față ;

g) dreptul de a conferi decorațiunile românești conform legilor speciale și dreptul de a da autorizație pentru purtarea decorațiunilor străine ;

h) dreptul de patronat suprem asupra tuturor bisericilor. (Art. 91., 93. mod.)

Art. 81. — Despre actele stării civile ale Familiei Regale, precum și despre excepțiunile ce se fac față de membrii Familiei Regale de subț dispozițiunile legilor generale, se va înartricula un statut între legile țării. (Art. nou.)

Cap. III.

Despre legislația țării.

Art. 82. — Legile se aduc colectiv de Rege și Reprezentanța Națională.

Reprezentanța Națională se împarte în două Adunări. Adunarea deputaților și Senatul. (Art. 32.)

Art. 83. — Orice lege cere învoirea celor trei factori a legislației.

Nici o lege nu poate fi supusă sancțiunii Regale, decât după ce se va fi discutat și votat liber de ambele Adunări. (Art. 32.)

Art. 84. — Legile devin obligatorii după ce se publică în Monitorul Oficial. Intrucât nu se dispune altfel: ziua intrării în vigoarea unei legi este ziua în care s'a publicat în Monitorul oficial. (Art. nou.)

Art. 85. — Interpretarea autentică a legilor se face printr'o nouă lege. (Art. 34.)

1. Constituirea Adunărilor.

Art. 86. — Adunarea deputaților se compune din deputați aleși de cetățenii români, fără deosebire de sex, cu vârsta de 21 ani împlinită, prin vot egal, direct, pe comune, cu scrutin secret și pe baza reprezentării proporționale. (Art. 57 mod.)

Art. 87. — Alegerea se face pe circumscripții electorale. Circumscripțiile se formează din cel puțin 250,000 locuitori, având a alege câte un deputat la fiecare număr de 50,000 locuitori.

Județele, cari au 250,000 locuitori sau un număr care întrece cifra aceasta, vor alege atâția deputați, decâte ori 50,000 locuitori sunt în județ.

Județele cu mai puțin de 250,000 locuitori și fracțiunile de județe vor forma cu alte județe, sau fracțiunile acestora împreună, o circumscripție electorală.

O lege electorală, care după fiecare recensământ de populație se va supune revizuirii, va stabili circumscripțiile cu comunele aparținătoare lor, hotărând numărul deputaților de ales. (Art. nou.)

Art. 88. — Pentru a fi ales deputat se cere:

- a) dreptul de alegător activ și dreptul exercițiului acestuia.
- b) 25 ani împliniți,
- c) domiciliul real pe teritoriul Statului român.
- d) știința de carte. (Art. 65 mod.)

Art. 89. — Senatorii se aleg de cetățenii români, fără deosebire de sex, cu vârsta de 40 ani împlinită prin vot egal, direct, pe comune, cu scrutin secret și cu majoritate relativă de voturi. (Art. 67 mod.)

Art. 90. — Alegerea se face pe circumscripții electorale. Circumscripțiile electorale sunt identice cu circumscripțiile stabilite pentru alegerea deputaților.

O circumscripție electorală formată din 250,000 locuitori, alege doi senatori, în circumscripții cu număr mai mare de locuitori de fiecare 100,000 locuitori va fi ales câte un senator în plus.

Profesorii universitari întruniți în colegii după universități, aleg dintre ei câte un senator de fiecare universitate.

O lege specială va hotărâ numărul senatorilor aleși pe circumscripții. (Art. nou.)

Art. 91. — Pentru a fi ales senator se cere:

- a) dreptul de alegător de senator cu dreptul exercițiului,
- b) vârsta de 40 ani,
- c) domiciliul real pe teritoriul Statului român,
- d) știința de carte. (Art. 74 mod.)

Art. 92. — Membrii de drept ai Senatului sunt

a) Moștenitorul Tronului dela vârsta de 18 ani împliniți, cu vot consultativ, iar după împlinirea vârstei de 25 ani, cu vot deliberativ.

b) Metropoliții și Episcopii confesiunilor românești și ai confesiunii romano-catolice.

c) primul reprezentant al bisericii luterane, a celei reformate, și a celei unitare.

d) câte un reprezentant a confesiunilor mahometane și izraelite (Art. 76 mod.).

Art. 93. — Conscrierea alegătorilor se face de o comisiune

de cinci membri, constituită pe fiecare secție de votare. Contestațiile ce se fac în contra conscrierii, se judecă în instanță ultimă de judecătoria de ocol competentă (Art. nou).

Art. 94. — Corpul electoral se convoacă prin Decret Regal (Art. nou).

Art. 95. — Alegerile sunt conduse de organe judecătorești. (Art. nou).

Art. 96. — Mandatele necontestate se verifică de Adunări cu condițiunea că o invalidare se poate hotărâ numai pe chestie de legalitate și cu două treimi de voturi.

Mandatele contestate de oricine și din orice parte, se vor verifica de o judecătorie electorală compusă din 16 membrii, dintre cari jumătate aleși de Curtea de Casație dintre consilierii săi, iară cealaltă jumătate din consilierii judecătoriei administrative. Aceștia judecă în 4 secțiuni de câte 5, al cincilea fiind ales dintre ceilalți consilieri ai curților, ca președinte, pe bază de paritate și prin vot secret. Membrii comisiunilor se aleg prin sorți de către secțiunile unite a curților (Art. 40 mod.).

Art. 97. — O lege electorală va determina regulile procedurii și ale operațiunilor electorale, pe baza principiilor depuse în articolele precedente (Art. 64).

2. Caracterul și atribuțiunile mandatului.

Art. 98. Membrii Adunărilor reprezintă națiunea. Nu se pot da instrucțiuni pentru exercitarea mandatului (Art. 38 mod.).

Art. 99. — Nimeni nu poate face parte în acelaș timp din ambele Adunări (Art. 41).

Art. 100 — Membrii Adunărilor, cari au primit a fi numiți de guvern într'o funcție salariată, bugetară sau cu diurnă, precum și aceia cari încheie fie personal, fie ca mandatar sau membru delegat al unei societăți particulare, contracte de lucrări și de furnituri cu Statul, cu județele și comunele, cu instituțiile particulare susținute și administrate de Stat, pierd de drept mandatul lor de reprezentant al Națiunii.

Membri Adunărilor numiți fiind de miniștri ca Subsecretari de Stat nu-și pierd mandatul lor (Art. 42).

Art. 101. — Nici unul dintre membrii Adunărilor nu poate fi

urmărit sau prigonit pentru opiniunile și voturile emise de dânsul în cursul exercitiului mandatului său (Art. 51).

Art. 102. — Nici un membru al uneia din Adunări nu poate, în timpul sesiunii, să fie nici urmărit nici arestat în materie de repressiune, decât cu autorizația Adunării din care face parte, afară de cazul de flagrant — delict de crimă.

Dacă a fost arestat sau urmărit în timpul când sesiunea era închisă, urmărirea sau arestarea trăbuiesc supuse Adunării din care face parte, îndată după deschiderea sesiunii parlamentare (Art. 52).

Art. 103. — Membrii Adunărilor au dreptul de a cere acte și informațiuni, a pune întrebări miniștrilor și a face interpelări. (Art. 49 mod.)

Art. 104. — Fiecare membru al Adunărilor primește pe durata mandatului Adunărilor o indemnitate. (Art. 77.)

3. Funcționarea Adunărilor.

Art. 105. — Mandatul Adunărilor durează patru ani.

La 1 Noembrie a fiecărui an, Adunarea, deputaților și Senatul se întrunesc fără convocare, dacă Regele nu le-a convocat mai înainte.

Durata fiecărei sesiuni este de patru luni. (Art. 95 mod.)

Art. 106. — Atribuțiunea principală a Adunărilor este discutarea și votarea proiectelor de legi.

Afară de această atribuțiune, Adunările pot delibera asupra tuturor afacerilor, cari prin Constituție sau legi speciale sunt îndrumate în competența lor. (Art. nou.)

Art. 107. — Fiecare Adunare în parte are dreptul de a iniția legi. (Art. 33.)

Art. 108. — Fiecare Adunare are dreptul de a hotărî instituirea unei anchete în orice chestiune care privește administrația publică. (Art. 47 mod.)

Art. 109. — Fiecare Adunare are dreptul de a trimite miniștrilor petițiunile ce-i sunt adresate. Miniștrii sunt datori a da explicațiuni asupra cuprinderii lor ori de câte ori Adunarea ar cere-o. (Art. 50.)

Art. 110. — Adunările au dreptul de a face răspuns la Mesajul Regal. (Art. 95.)

Art. 111. — Sesiunile Adunărilor încep și se sfârșesc în

același timp. Intrunirea unei singure Adunări, în afară de timpul sesiunii amândoroda, este nelegată și actele sale sunt nule de drept. (Art. 81.)

Art. 112. — Fiecare din Adunări deliberează și ia rezoluții separate, afară de cazurile anume specificate în Constituția de față. Adunările întrunite lucrează sub conducerea celui mai în vârstă din președinții Corpurilor Legiuitoare. (Art. 54.)

Art. 113. — În fiecare sesiune Adunările își aleg din sânul lor un președinte, patru vicepreșidenți și pe ceilalți membrii ai Biuroului. (Art. 43., 44.)

Art. 114. — Limba de dezbateră a Adunărilor este cea română. (Art. 58. P. N. S.)

Art. 115. — Ședințele Adunării sunt publice. Cu toate acestea, adunările se formează în comitet secret, după cererea președintelui sau a zece membri.

Ele decid, prin majoritate absolută, dacă discuțiunea trebuie redeschisă în public asupra aceluiaș obiect.

Nici un vot însă, care trebuie să aibă efect legislativ sau politic nu se poate da decât în ședință publică. (Art. 39.)

Art. 116. — Orice rezoluțiune este luată cu majoritatea absolută a voturilor, afară de proporțiile speciale de voturi hotărâte de regulamentele Corpurilor Legiuitoare.

În caz de împărțire a voturilor, propunerea este respinsă.

Adunările țin ședințe cu jumătate plus unul din numărul membrilor înscriși în apelul nominal. (Art. 45.)

Art. 117. — Voturile se dau prin sculare și ședere, prin viu grai sau prin scrutin secret.

Un proiect de lege nu poate fi adoptat decât după ce s'a votat articol cu articol.

Adunările au dreptul de a face amendamente, a despărții în mai multe părți articolele și amendamentele propuse. (Art. 46.)

Art. 118. — Ori ce propunere de lege se va examina mai întâi de comisiunile alese de fiecare Adunare dintre membrii săi. (Art. nou.)

Art. — 119. La dezbaterile Adunărilor prezența cel puțin a unui ministru e necesară.

Adunările pot pretinde ca la deliberările lor, în interesul dezbaterilor, să fie față anumiți miniștri sau subsecretari de Stat (Art. 99).

Art. 120. — Orice propunere de lege discutată și aprobată de o Adunare va fi trimisă printr'un Mesagiu Regal celeilalte Adunări, spre a fi discutată și aprobată.

Proiectele de legi din inițiativă parlamentară, aprobate de un Corp, trebuiesc înaintate de guvern celuiilalt Corp înainte de sfârșitul sesiunii în curs. În caz contrariu, în sesiunea următoare, președintele Adunării care a aprobat proiectul, este dator a-l trimite el, direct, celeilalte Adunări (Art. 62 P. N. L.)

Art. 121. Proiectele de legi votate de un Corp și modificate de celalalt se înapoiază celui dintâi spre a le discuta și aproba diu nou.

Comisiunile speciale parlamentare a celor două Corpuri legislative pot fi întrunite împreună spre a discuta asupra modificărilor introduse și raportul lor se va supune hotărârii Corpului. (Art. 63. P. N. L.)

Art. — 122. Fiecare din ambele Adunări are dreptul exclusiv de a exercita propria sa poliție prin președintele ei, care singur, după încuviințarea Adunării, poate da ordin trupeii de serviciu.

Nici o putere armată nu se poate pune la ușile sau în jurul uneia sau alteia din Adunări fără învoirea ei. (Art. 55. 56).

Art. — 123. Fiecare Adunare determină, prin regulamentul său, modul după care ea își exercită atribuțiunile. (Art. 53).

Cap. IV.

Despre Guvernul Român.

Art. 124. — Guvernul român este organul principal de guvernare și de executare. (Art. nou).

125. — Guvernul este compus din miniștrii numiți de Rege. În fruntea guvernului este președintele Consiliului de miniștri. (Art. 93 mod).

Art. 126. — Sunt miniștri de resort și fără resort. Miniștrii, de resort stau în fruntea resorturilor ministeriale, cari se creiază după necesitate, prin legi speciale, cu fixarea atribuțiunilor lor. Asemenea se determină rostul și numărul miniștrilor fără resort. (Art nou).

Art. 127. — Nu poate fi ministru de cât cine este cetățean român.

Membrii Familiei Regale nu pot fi miniștri. (Art. 97. 98).

Art. 128. — Miniștrii întruniți la sfat și deliberare comună, constituie Consiliul de miniștri.

Miniștri sunt obligați a supune Consiliului de miniștri, spre deliberare, toate proiectele lor de legi. Afară de acestea, pot supune delibării Consiliului de Miniștri orice altă chestie.

Sunt datori a supune toate afacerile asupra cărora legi speciale cer hotărârea Consiliului de miniștri. (Art. 71 P. N. L. mod).

Art. 129. — În cazul când miniștrii nu sunt membri ai Corpurilor Legiuitoare, pot lua parte la dezbateri cu vot consultativ. (Art. 99).

Art. 130. — Miniștrii sunt solidar răspunzători pentru principiile generale de guvernare, pentru actele Regelui contrasemnate de toți miniștrii, precum și pentru actele decise în Consiliul de miniștri; iar fiecare ministru e personal răspunzător de actele Regelui contrasemnate de el, precum și pentru actele departamentului său semnate de el (Art. 76 P. N. L. mod).

Art. 131. — În nici un caz ordinul verbal sau în scris al Regelui nu poate apăra pe ministru de răspundere. (Art. 100).

Art. 132. — Legea specială despre responsabilitatea ministerială hotărăște cazurile când miniștrii înafară de infracțiunile cuprinse în codul penal, pot fi puși sub acuzare (Art. 101 mod.).

Art. 133. — Acuzarea împotriva miniștrilor, în cazurile infracțiunilor ordinare, se ridică de ori cine în formă legală.

În special sunt în drept a ridica acuzare în cazurile acestea Regele și Corpurile Legiuitoare. În cazul întâi nu se poate face urmărirea cât timp ministrul este în funcțiune decât cu aprobarea Regelui sau a unei Adunări. (Art. 101 mod.)

Art. 134. — În cazurile criminale hotărâte de legea specială a responsabilității ministeriale, numai Regele și Adunările sunt în drept a ridica acuzare în contra miniștrilor. (Art. nou.)

Art. 135. — Aprobarea de urmărire în cazul acuzării particulare, precum și punerea sub acuzare a miniștrilor de către Adunare se poate hotărâ numai cu două treimi din voturile membrilor prezenți. (Art. 101.)

Art. 136. — Acuzarea pornită de Rege este reprezentată de parchetul Curții de Casație. (Art. 101.)

Art. 137. — Asupra infracțiunilor de orice categorie comisă

de miniștrii în exercițiul funcțiunii lor, judecă Curtea de Casație, iar în cazul infrațiunilor comise în afară de exercițiul funcțiunii lor, judecătoriile competente după dreptul comun. (Art. 102 mod.)

Art. 138. — Orice parte vătămată de un decret sau o dispozițiune semnată sau contrasemnată de un ministru, care violează un text expres al Constituției sau al unei legi, poate cere Statului, în conformitate cu dreptul comun, despăgubiri bănești pentru dauna cauzată. Fie în cursul acestei judecăți, fie după pronunțarea hotărârii, ministrul poate fi chemat, în urma votului unuia din Corpurile Legiuitoare, la răspundere civilă pentru dauna pretinsă sau suferită de Stat. (Art. 84. P. N. L.)

Art. 140. — Legea responsabilității ministeriale stabilește procedura de urmat pentru judecarea miniștrilor de către Curtea de casație și Justiție, precum și pentru exercițiul acțiunii civile a părții lezate.

În cazurile de răspundere ministerială pentru care legile penale nu prevăd o anumită pedeapsă nu se va putea aplica ministrului o pedeapsă mai mare decât detențiunea sau pierderea drepturilor politice pe timp limitat. (Art. 101. 102.)

Cap. V.

Despre organizarea Judecătorească.

Art. 141. — În statul român justiția să dă de instanțe judecătorești civile și administrative. (Art. 118 mod.)

Art. 142. — Instanțele judecătorești civile, judecă în materie civilă și penală, iar instanțele judecătorești administrative în materie administrativă. (Art. nou.)

Art. 143. — Instanțele judecătorești civile sunt judecătoriile, tribunalele, Curțile și Curtea de Casație.

Instanțe judecătorești administrative sunt judecătoria pre-torală, judecătoria județeană și judecătoria administrativă. (Art 118. mod.)

Art. 144. Afară de judecătoriile ordinare se institue Curți de jurați în toate materiile criminale, în delictes politice și în cele de presă, cu excepția prevăzută la art. 33.

Asupra daunelor interese se pronunță însă numai judecătorii cari compun Curtea. (Art. 105.)

Art. 145. Pentru judecarea conflictelor de atribuțiuni se înființează în Capitala Țării o judecătorie ad-hoc, compusă din consilierii Curții de Casație și ai judecătoriei administrative, după regule pe cari le va fixa o lege specială. (Art. nou.)

Art. 16. — Sentințele judecătorești se aduc în virtutea Constituției și a legilor, se enunță în numele legii și se execută în numele Regelui, de organe anume instituite. (Art. 36.)

Art. 147. — Judecătorii numiți sau confirmați în mod definitiv sunt inamovibili, în condițiile speciale pe care le va fixa legea. (Art. 123 P. N. L.)

Art. 148. — Nici o jurisdicțiune nu se poate înființa decât numai în puterea unei anume legi.

Comisiuni și tribunale extraordinare nu se pot crea sub nici un fel de numire și sub nici un fel de cuvânt. (Art. 104.)

Art. 149. — O lege specială va prevedea care sunt infracțiunile de competența tribunalelor militare. (Art. 131.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Despre Administrația Publică

Art. 150. — Administrația afacerilor publice se va face acolo, unde interesele conducerii generale a activității și siguranța Statului o admit, cu aplicarea principiilor de descentralizare administrativă și independența comunală, împreună cu validitatea principiului reprezentativ, bazat pe sistemul votului universal. (Articolul 107 mod.)

Art. 151. — Statul român este împărțit, din punct de vedere administrativ, în județe, județele în pretorate și pretoratele în comune.

Schimbări în arondarea județelor și a pretoratelor sau chiar a comunelor se pot face, după necesitate, prin legi ordinare. (Articolul 4.)

Art. 152. — Regulamentele de administrație generală, județiană sau comunală, nu pot fi obligatorii, decât după ce s'au publicat în modul hotărât de lege. (Art. 115.)

Art. 153. — Legi speciale determină organizația administrativă a Statului, precum instituțiunile județiene și comunale. (Art. 106.)

Cap. VII.

Despre Finanțe.

Art. 154. — Orice impozit este așezat numai în folosul Statului, județului sau comunei. Nici un impozit al Statului nu se poate stabili și percepe decât numai în puterea unei legi.

Nici o sarcină, nici un impozit județian nu se poate așeza decât cu învoirea consiliului județian.

Nici o sarcină, nici un impozit comunal nu se poate așeza decât cu consimțământul consiliului comunal.

Impozitele votate de consiliile județiene și comunale, trebuiesc, să primească ca firmarea Legislatiei.

Nu se pot stabili privilegii în materie de impozite.

Nici o excepțiune sau micșorare de impozit nu se poate statorni decât print' o lege.

Nici un fond pentru pensii sau gratificațiuni în sarcina tezaurului public, nu se poate acorda decât în virtutea unei legi. (Art. 108—112.)

Art. 155. — Toate veniturile sau cheltuelile Statului trebuiesc trecute în buget.

Bugetul se întocmește de ministrii pe baza legilor existente și se prezintă totdeauna cu un an înainte de punerea lui în aplicare Adunărilor, având a trece prin toate fazele hotărâte pentru făcerea unei legi.

Odată cu prezentarea bugetului Statului, se va înainta Corpurilor Legiuitoare și o dare de seamă generală de veniturile și cheltuelile anuale ale tuturor administrațiunilor descentralizate și cu buget propriu.

Dacă bugetul nu se votează în timp util, guvernul va îndestula serviciile publice după bugetul anului precedent, fără a putea merge cu acel buget mai mult de un an, peste anul pentru care a fost votat.

Bugetul votat de Corpurile Legiuitoare și sancționat de Rege intră în aplicare la 1 Ianuarie a fiecărui an. (Art. 113 mod).

Art. 156. — Legea contabilității generale a Statului va ficsa normele generale pentru întocmirea și aplicarea bugetului. (Art. 98 P. N. L.).

Art. 157. — Orice lege care se propune Corpurilor Legiui-

toare, necesitând noi cheltuieli, va trebui să arate în același timp și resursele financiare din care ele se vor acoperi. (Art. 99. P. N. L.)

Art. 153. — Controlul preventiv și cel de gestiune al tuturor veniturilor și cheltuielilor administrațiilor publice se va exercita în numele Corpurilor Legiuitoare de Curtea de Conturi. (Art. 100 P. N. L.)

Art. 159. Pe lângă fiecare autoritate publică vor funcționa anume reprezentanți ai Curții de Conturi, care vor supraveghea în chip preventiv ca ordonanțele cheltuielilor să se facă numai în limitele bugetului și legilor. (Art. 101 P. N. L.)

Art. 160. — În trei luni dela încheierea exercițiului financiar, ministerul de finanțe va trimite Adunărilor o situație de modul cum bugetul a fost aplicat pe articole și capitole. (Art. 102 P. N. L. mod.)

Art. 161. — Verificarea socotelilor generale ale Statului, ca și a tuturor administrațiilor publice se face de Curtea de Conturi cel mai târziu în termen de un an dela încheierea fiecărui exercițiu.

În fiecare an, înainte de sfârșitul anului bugetar următor, Curtea de Conturi trimite Corpurile Legiuitoare raportul său general, rezumând contul de gestiune al bugetului trecut și semnalând totdeodată și neregulile săvârșite de miniștri în aplicarea bugetului. Corpurile Legiuitoare hotărăsc dacă e cazul ca miniștrii, cari au comis nereguli, să fie trimiși în judecate Curții de Casație. Dacă însă neregulile constatate cad în sarcina altor funcționari publici, Curtea de Conturi îi judecă în conformitate cu legea sa de organizare. (Art. 103 P. N. L.)

Art. 162. — Prin lege se va putea delega și unor organe locale o parte din atribuțiile Curții de Conturi relative la controlul administrațiilor locale. (Art. 104 P. N. L.)

Art. 163. — Curtea de Conturi este o instituție de sine stătătoare, una singură pentru toată România și organizată în conformitate cu legea sa specială.

Membrii Curții de Conturi sunt inamovibili numiți de Rege la propunerea Consiliului de miniștri, după o listă de prezentare alcătuită de o comisie formată din președinții Corpurilor Legiuitoare, din primul președinte al Curții de Casație din președintele cel mai vechi în grad al acestor Curți, precum și din președintele Curții de Conturi sau în lipsa acestuia din consilierul cel mai vechiu. Această comisie recomandă câte trei candidați pentru fiecare loc. (Art. 105 P. N. L. mod.)

CAP. VIII.

Despre Armată.

Art. 164. — Armata stă la dispoziția organelor executive ale Statului, pentru apărarea țării și pentru asigurarea ordinii interne. (Art. nou).

Art. 165. — Contingentul armatei se votează pe fiecare an.

Legea care ficează acest contingent nu poate avea tărie pe mai mult decât un an. (Art. 120).

Art. 166. — Militarilor nu li se pot lua gradele, onorurile și pensiunile decât numai în virtutea unei sentințe judecătorești și în cazurile determinate de lege. (Art. 110).

Art. 167. — Nici o trupă străină nu va putea fi admisă în serviciul Statului, nici ocupa teritoriul României, nici trece pe e decât în puterea unei anume legi. (Art. 122).

Art. 168. — Modul de recrutare al armatei, durata serviciului militar, felul și cadrele unităților, înaintarea în grad, drepturile și obligațiile militarilor, sunt fixate prin legi. (Art. 109 P. N. L. mod.)

Cap. IX.

Despre Funcționarii Publici.

Art. 169. — Constituția garantează stabilitatea și dreptul de pensie al funcționarilor, în condițiile fixate de legi.

O lege specială va determina drepturile și obligațiile tuturor funcționarilor va stabili denumirea și clasificarea lor, condițiile de admisibilitate, înaintare și transferare, modalitățile constituirii autorităților disciplinare, precum și cazurile și procedura răspunderii civile față de autorități și particulari. (Art. 115 P. N. L. mod.)

Titlul V.

Dispozițiuni Generale.

Art. 170. — Colorile României urmează a fi Albastru, Galben și Roșu. (Art. 123.)

Art. 171. — Orașul București este capitala Statului român și reședința guvernului. (Art. 124.)

Art. 172. — Nici un jurământ nu se poate impune cuiva, decât în puterea unei legi, care hotărăște și formula lui. (Art. 125.)

Art. 173. — Constituția de față nu poate fi suspendată nici în total, nici în parte. (Art. 127.)

Titlul VI.

Revizuirea Constituției.

Art. 174. — Printr'o lege votată de Adunări, în prezența a două treimi a tuturor membrilor ce le compun, cu majoritate de voturi de două treimi se poate hotărâ revizuirea Constituției întregi sau a unei părți a ei.

Prin publicarea acestei legi, Adunările sunt de drept dizolvate și Regele va convoca corpul electoral pentru alegerea altor Adunări, în termenul prescris de Constituție.

Adunările cele noi procedeză în acord cu Regele la modificarea punctelor supuse revizuirii.

În acest caz, Adunările nu pot delibera dacă cel puțin două treimi a membrilor din cari se compun nu sunt prezenți și nici o schimbare nu se poate adopta dacă nu va întruni cel puțin două treimi din voturile exprimate. (Art. 128 mod.)

Art. 175. — Adunările alese pentru revizuirea Constituției au o durată Constituțională obișnuită și în afară de modificarea Constituției, ele funcționează și ca Adunări legislative ordinare. (Art. 163 P. N. L.)

Titlul VII.

Dispozițiune Finală.

Art. 176. — Din ziua punerii în vigoare a Constituției de față, sunt abrogate pe teritoriul Statului român toate dispozițiunile din legi, decrete, regulamente și alte acte contrarii cu cele așezate de ea. (Art. 129.)

Expunere de motive.

Alcătuirea unei Constituții unitare pentru Statul român întregit se impune ca o absolută necesitate.

Condițiunile în cari și-a trăit viața de Stat vechiul Regat român, s'au schimbat în mod esențial.

Prin unirea provinciilor românești cu vechiul Regat două condițiuni existențiale a vieții de Stat: *teritoriul și populația s'au dublat*. Chiar dacă n'am lua în considerare alte împrejurări hotărâtoare, acest fapt singur indică necesitatea unei organizări noi și cât mai grabnice.

Organizarea nouă și unitară ni se impune prin chiar *actele de unire*.

Unirea diferitelor provincii, întâmplată în mod necondiționat în ce privește supunerea lor Puterii Suverane a Statului român *întregit* nu înseamnă că s'a făcut ~~o~~ precizarea înfăptuirii acestei uniri. În special nu înseamnă că provinciile s'au supus de drept dispozițiilor vechei Constituții. E deosebire între supunerea la Suveranitatea Statului român întregit, *care corespunde Suveranității colective a vechiului Regat și a provinciilor unite* și între adoptarea organizației, care privește numai viața de Stat și Suveranitatea vechiului Regat.

Dacă provinciile unite s'au supus unor dispozițiuni a vechei Constituții din considerațiuni de supremă necesitate și din înalt simț patriotic, nu înseamnă că au abordat dreptul lor la o nouă și unitară organizație a Statului român. Ce alt înțeles putea avea hotărârea Adunării Naționale dela Alba-Iulia, care a asigurat o autonomie provizorie până la întrunirea Constituantei aleasă pe baza votului universal? Și ce alt înțeles a avut rezoluțiunea Sfatului Țării din Basarabia, care asemenea a cerut întrunirea unei Constituante aleasă pe baza votului universal, renunțând la aceasta numai după ce a văzut că is'a satisfăcut, fiindcă primul parlament al României întregite avea toate condițiunile unei Constituante. Ce alt înțeles au cele șase principii depuse în hotărârile dela Alba-

Iulia ca „principii fundamentale la alcătuirea noului Stat român“? Decât aceea, că a existat și există datoria factorilor competenți ai Statului român întregit de a satisface fără amânare acestei considerațiuni.

Satisfacerea acestei considerațiuni este o chestiune de onoare pentru Națiunea română. Odată unirea primită de vechiul Regat implică solidarizarea Națiunii întregi cu această chestiune.

Iată deci necesitatea alcătuirii unei noi Constituții impusă în mod imperativ prin actele unirii.

În Statul român întregit se găsesc cetățeni noi, în număr considerabil, cari sunt de diferite naționalități și confesiuni. O rezolvare norocoasă a *chestiunii de naționalități și de confesiuni* este un interes primordial pentru Statul național român. Este în afară de orice îndoială, că dezlegarea acestor chestiuni se poate face mai bine în noua Constituție.

Deși Constituția vechiului Regat, care este decopierea Constituției belgiene din 1830, a fost foarte avansată pentru cultura politică a poporului român din timpul alcătuirii ei, azi cele mai multe dispozițiuni trebuiesc revizuite. În parte au și fost revizuite. Încă un motiv pentru a păși la revizuirea integrală a tuturor principiilor și regulilor din vechea Constituție.

Odată necesitatea alcătuirii unei noi Constituții evidențiată, ea trebuie să se facă în vederea scopului final, cu aplicarea unor principii bine definite.

Trebuie să asigurăm pentru totdeauna *viața de Stat unitară și independentă a neamului românesc în hotarele sale etnice și istorice*. În acest scop ni se impune ca o datorie principală *consolidarea Statului român întregit* compus din mai multe provincii și fracțiuni ale neamului românesc, cari au trăit sub diferite stăpâniri și sub diferite raporturi de drept, având totdeauna un grad de cultură socială și economică deosebită. Consolidându-se Statul român, paralel se va desăvâși și *unirea sufletească a neamului românesc*, astfel că vom ajunge cu timpul la *unitatea națională absolută*, un element indispensabil pentru existența Statului român.

Această condițiune mai bine să poate asigura prin *adoptarea sinceră și serioasă a principiilor constituționale la organizarea vieții de Stat*.

Trebuie să alcătuim o astfel de organizație prin care națiunea întreagă participă în exercitarea Puterii de Stat și în toate binefacerile vieții de Stat constituționale. Prin aceasta se înfăptuește o *viață democratică* care după înțelesul ei adevărat nici nu înseamnă altceva decât validitatea sinceră a principiilor constituționale.

Este știut că un principiu constituțional de cea mai mare importanță este principiul reprezentativ. Aplicat acest principiu la organizarea Puterii de Stat, trebuia ca dela început, cu introducerea vieții constituționale deodată, să fie însoțit de adaptarea sistemului electoral al votului, universal, care singur poate asigura cea mai largă reprezentare a națiunii și validitatea voinței ei în conducerea vieții de Stat.

Cu toate acestea, ce se poate constata pe baza istoriei constituționalizmului? Franța, care a dat naștere întocmirilor noi de Stat, bazate pe principii noi, numite „constituționale”, numai după mai bine o jumătate de veac dela adaptarea primei Constituții, a introdus sistemul votului universal. De altă parte, aplicarea sinceră a principiului reprezentativ, a fost statornic zădărnicită prin practica de alegere a guvernelor cari, vroid să-și asigure în mod artificial condițiunile unei situații parlamentare, au căutat de multe ori fără nici un respect al legalității, să-și creieze majorități cari nu reprezintă națiunea, ci interesele unor guvernanți cari se impun cu orice preț.

Ca se eliminăm falșurile din viața de stat trebuie să alcătuim o Constituție bazată pe principii constituționale democratice organizând Națiunea română întreagă, fără deosebire de partide politice, pături sociale și alte deosebiri ce s'ar mai putea face, pentru ca să exercite toate drepturile ce i-le dă Puterea de Stat care emană dela ea. Trebuie să înfăptuim o guvernare adevărat constituțională prin care vom împiedica cu mai multă siguranță lupta de clasă care poate să fie o nenorocire pentru însăși existența Statului.

Un alt principiu călăuzitor trebuie să fie *dreptatea socială* sub care înțelegem mulțumirea cetățenilor, în special din considerațiuni economice.

O Constituție întocmită pe baza principiilor moderne de organizare de Stat singură poate oferi posibilitatea ca nemulțămirile de ordin național, confesional și social, cari se pot ivi în viața de Stat să fie înlăturate.

Este de o netăgăduită importanță la alcătuirea și punerea în vigoare a unei Constituții gradul de cultură politică al națiunii pe care vrei să o organizezi în întregimea sa pentru viața de Stat. Dacă înfăptuirea unei Constituții pe baze democratice este o necesitate de care trebuie să ținem seama între orice împrejurări, nu mai puțin adevărat este că membrii națiunii pe care voim să-i înzestrăm cu fel și fel de drepturi trebuie să îi creștem pentru ca să fie *conștienți* de drepturile, pe care i-l e asigurăm în folosul Statului. De aceea se impune ca o datorie sfântă să ne îngrijim prin toate mijloacele cari ne stau la dispoziție de o *educație politică a cetățenilor*.

O Constituție care vrea să deschidă porțile pentru validitatea tuturor energiilor naționale numai atunci va fi un așăzământ sănătos, potrivit scopului Statului. dacă va ține seamă de toate aceste considerațiuni.

Proiectul de Constituție de față caută să valideze toate aceste principii.

Art. 1. — Indivizibilitatea este un principiu absolut care nu se poate modifica sau schimba nici într'un mod. Este însuși Statul român care încetează să mai existe dacă admitem diviziunea lui în condițiunile sale existențiale. De aceea însemnătatea mare a hotărârilor de unire, fără condițiunea unei vieți separate de Stat.

Principiul în forma deusă în text corespunde ființei reale a statului român.

Sa omis declararea expresă a unității ceace de altcui se cuprinde în principiul indivizibilităței, pentru că unitatea unui Stat nu se declară, ci trebuie se existe, sau dacă încă nu există trebuie făcută.

Art. 2 și 3. — Teritoriul Statului este un element constitutiv al lui, este o chestiune existențială pentru el. Orice schimbare mică ce se face în teritoriu, atinge ființa Statului. Nealienabilitatea nu este un principiu absolut ca indivizibilitatea. În teritoriul Statului se pot face schimbări prin forța împrejurărilor sau în alt mod. Ca să avem toate garanțiile, că schimbările ce se vor face se vor întâmpla în modul care se poate accepta de națiunea întregă, s'a stabilit condițiunea din text.

Istoria mai nouă a Statului român arată exemplul când sub titlul rectificării de graniță i-a fost atașată o provincie întregă,

cum a fost cazul cu anexarea Dobrogei nouă, prin tratatul dela București.

Totașa de importantă este chestiunea stabilirii coloniilor de neam străin pe teritoriul Statului, care încă nu s'a putut admite decât pe lângă garanțiile pe cari le oferă alcătuirea unei legi fundamentale.

Art. 4. Stabilind principiile după cari se reglementează elementul teritorial, în mod sistematic trăbuie să urmeze fixarea condițiilor, cari privesc celalalt element existențial: populațiunea Statului.

Este natural ca să ne ocupăm cu organizarea Puterii de Stat numai după ce cunoaștem elementul principal necesar aceste organizări, care este populațiunea.

Trebue să se facă deosebire între cetățeni și străini. Elementul de oameni pe care își bazează Statul existența sa, sunt cetățenii lui. Reciprocitatea intereselor cari există între Stat și între cetățenii săi pretinde, ca Statul să hotărască cu cea mai mare exactitate condițiunile în cari recunoaște cuiva calitatea de cetățean. Mai ales viața constituțională a statelor cere în mod imperativ fixarea condițiilor pentru dobândirea cetățeniei.

Art. 5—13. — În art. 5—13 sunt înșirate condițiunile în cari se poate dobândi calitatea de cetățean român.

Ca mod normal pentru dobândirea calității de cetățean român s'a acceptat naturalizarea, care se face individual și prin lege. Chestia cetățeniei este și pe mai departe atât de importantă pentru Statul român, întrucât nu găsim motiv ca să abandonăm dispozițiunile Constituției vechi, dând dreptul de naturalizare în competența și sub răspunderea guvernului, care oricât de ideal ar fi, nu oferă atâta garanție ca legislația.

La dobândirea calității de cetățean român prin recunoaștere, nu s'a pretins documentarea moralității, care condițiune, pusă în general și la discreția guvernului, poate să vatăme interese legitime naționale.

Celalalte condițiuni fixate pentru dobândirea calității de cetățean român înlocuiesc lacunele de până acuma, când în lipsa unei dispozițiuni concrete se lucra cu presumpțiuni și interpretări de texte de legi.

Față de tratatele internaționale cari pot se stipuleze condițiuni deosebite pentru dobândirea calității de cetățean, precum s'a întâmplat în tratatele de pace încheiate după războiul mondial, a trebuit să stabilim garanția, ca acelea condițiuni numai atunci se fie obligatoare, dacă au fost primite în modul hotărât pentru aducerea legilor fundamentale.

Art. 14—19. Legătura care există între Stat și cetățean nu poate fi o legătură indisolubilă.

Fără a accepta sistemul introdus în unele țări, când un cetățean se poate lepăda în mod direct de calitatea sa de cetățean, s'a primit sistemul indirect când din unele fapte și stări se poate deduce desfacerea legăturii de cetățenie. Acesta este modul care, pe deoparte asigură libertatea de locomoțiune a cetățenilor, de altă parte apără însemnate interese ale Statului.

Art. 20—21. Chiar din motivul că pierderea calității de cetățean român se bazează pe o presumpțiune legală, este motivat că prin sistarea faptelor și stărilor cari servesc de bază prezumțiunii să se asigure posibilitatea redobândirii calității de cetățean român dar și aceasta într'un mod, prin care să fie apărate interesele Statului, pedepsind cetățeanul care prin lepădarea calității sale a comis vreo infracțiune.

Art. 22. Cu art. 22 începând, proiectul trece la principiile și dispozițiunile cari reglementează drepturile cetățenești.

După stabilirea calității de cetățean urmează fixarea drepturilor, pe cari le asigură Statul cetățenilor, în legătură strânsă cu organizarea vieții sale. Nu se schimbă întru nimica caracterul acestor drepturi prin faptul că unele mai puțin însemnate se recunosc și străinilor. Este de alta parte cert, că drepturile cetățenești au un caracter public și este greșit a vorbi în raportul cu Statul de drepturi individuale. Aceea ce este individual este personal, iar drepturile pe cari le asigură Statul cetățenilor în raport cu viața sa sunt drepturi publice și nu personale.

Însemnătatea drepturilor cetățenești este îndoită. Conducându-se de principiul de a asigura participarea cetățenilor în exercitarea puterii de Stat și în binefacerile vieții constituționale, a trebuit să se fixeze drepturile, cari se pot recunoaște și garanta sub acest raport. De alta parte, drepturile cetățenești sunt tot atâtea garanții ale vieții constituționale.

Ar fi greșală a crede, că între Stat și cetățeni ar putea exista o diferență pe chestia drepturilor pe cari Statul le asigură cetățenilor în primul rând în interesul vieții sale constituționale.

Se înțelege că drepturile cetățenești, cari de multe ori sunt comune mai multor cetățeni de aceeași limbă, neam și religie sunt limitate prin interese superioare și prin alte drepturi instituite, cum sunt drepturile Regelui, legislației, guvernului, autorităților etc. Nu încapă însă îndoială, că aceste drepturi se întregesc unele pe altele și sunt indispensabile unei vieți armonioase constituționale.

Fiindcă așa numitele „drepturi omenești“ cunoscute din revoluția franceză, „libertățile“ numite publice și politice și „egalitatea“ sunt toate drepturi cu diferit conținut, s'a folosit în general pentru numirea lor cuvântul de „drept“.

În ce privește în special dispozițiunile art. 22, el cuprinde declararea egalității de drept, cu desființarea tuturor titlurilor și privilegiilor. Punerea acestui principiu în fruntea drepturilor cetățenești, este motivată prin tendința de a asigura o egală îndreptățire tuturor cetățenilor, fără deosebire de neam, de religie și de limbă.

Art. 23. — Articolul cuprinde trei noțiuni neobicinuite în Constituții. Nu se poate însă tăgădui însemnătatea acestora pentru viața de Stat. Un Stat, care nu respectă și nu garantează viața și sănătatea cetățenilor, își periclitează propria sa existență. Este bine ca dreptul cetățenilor la aceste bunuri să fie declarat și garantat prin Constituție. Nu mai puțin important este pentru un cetățean onoarea de care se bucură în societatea omenească. Ceace ridică pe om la cele mai mari înălțimi în societate, este onoarea. Nu încapă îndoială că este de interes pentru existența Statului, ca cetățenii să fie conștienți de onoarea lor, și nu numai să fie crescuți în sentimente de onorabilitate, dar să li se apere onoarea dacă ar fi atacată.

Art. 24. — Principiile prevăzute în acest articol, împreună cu altele cari se proclamă în legătură cu celelalte drepturi cetățenești, sunt menite să rezolve o chestiune de cea mai mare importanță pentru Statul român întregi: chestiunea naționalităților.

Principiile și dispozițiunile cuprinse în art. 24 sunt ținute în cadrul declarațiunilor solenne ale Adunării Naționale dela Alba-Julia,

întrecând în unele puncte chiar și condițiunile impuse Statului român prin tratatul minorităților.

Oricât de liberă este calea aleasă de acest proiect pentru rezolvarea chestiunii naționalităților, atât de departe n'a putut merge și n'a înțeles să meargă nici Adunarea Națională dela Alba Iulia, ca să asigure naționalităților vre-o individualitate politică separată cu autoguvernare și teritoriu separat. A căutat însă ca să asigure naționalităților, fără periclitarea intereselor superioare ale Statului român, drepturi, chiar și în raport cu viața de Stat și serviciile publice ale ei, cari dacă vor fi puse în ființă vor contribui cu siguranță la aplanarea nemulțumirilor justificate.

Art. 25. — Acest articol cuprinde „Habeas corpus“-ul cetățeanului român. Cele mai multe dispozițiuni sunt preluate parte din Constituția vechiului Regat, parte din Codurile și procedurile penale. Formularea articolului, așa dupăcum se vede din text, are de scop să grupeze în mod sistematic garanțiile directe ale libertății individuale, declarând chiar anumite sancțiuni noi, lăsând de altă parte în sarcina legislației ordinare stabilirea altor sancțiuni. Trebuie să se pună capăt arestărilor arbitrare, cari sunt la ordinea zilei mai ales în provinciile unite.

Art. 26. — Asigură libertatea de locomoțiune a cetățeanului.

Art. 27. — Neviolabilitatea domiciliului este în strânsă legătură cu libertatea individuală. Garanțiile acesteia sunt totdeauna și garanțiile libertății individuale.

Schimbară, care s'a adoptat față de dispozițiunile procedurilor penale, este perchiziția la care are drept ministerul public, în lipsa acestuia să se poate face numai prin delegatul său special, care învoalvă în sine o mai mare răspundere, prin umare și o mai mare garanție.

Art. 28. — Garantează libertatea muncii și a profesiei, hotărând reglementarea echitabilă a dreptului de grevă.

Art. 29. — Dreptul de proprietate are însemnătate deosebită din punct de vedere a existenței materiale a cetățenilor. Este o datorie a Statului ca să asigure această condițiune în limitele intereselor sale superioare.

Statul român trăbuie să rămâna și pe mai departe pe baza sistemului proprietății individuale. O concepție a proprietății comu-

niste, cum este aceea sovietică rusească, nu poate fi în interesul nici unei societăți organizate, deci nici a Statului român.

Acceptând proprietatea individuală ca baza sistemului nostru de drept civil trebuie să tragem consecințele potrivite acestui punct de vedere.

Dreptul de proprietate având un caracter individual, privat, nu poate fi un drept absolut. El este supus și trebuie să fie supus restricțiilor dictate de interesele superioare publice.

Statul nu poate avea interes a-și însuși bunurile mobiliare ale cetățenilor. De altă parte nu există bunuri imobile, asupra cărora nu se poate valida dreptul de expropriere al Statului, bazat pe un interes public legalmente constatat.

A declara aparținătoare domeniului public și chiar ca proprietatea Statului tot subsolul, tot spațiul atmosferic, toate apele și zăcămintele miniere, lăsând proprietarului unui imobil din subsol și din spațiul atmosferic atâta cât îi este necesar pentru folosința normală a suprafeței, ar fi o restricțiune care nu mai este motivată prin nici o considerațiune superioară.

Prin expropriere pentru utilitatea publică, care, afară de cele câteva cazuri concrete poate fi orice alt interes public, se dă posibilitate Statului ca să ajungă în proprietatea unui imobil cu subsol, zăcăminte miniere și cu spațiul atmosferic cu tot. Reforma agrară hotărâtă este un exemplu viu, cum restricțiile cele mai mari ale proprietății se fac fără de nici o greutate, dacă se fac dintr'o cauză de utilitate publică. Statul și de altcum și-a rezervat anumite drepturi asupra unor produse ale subsolului și are diferite monopoli de cea mai mare importanță.

Nu se poate însă motiva o extindere și mai largă a proprietății Statului și Constituția nu are motiv să dea un nou conținut drepturilor civile.

Nu poate fi interes public ca Statul să subtragă din concurența liberă, economică, unele bunuri cari el, sau numai printr'o exploatare în regie, sau prin cointeresări sau concesionări pe plată le o poate valorifica. Se știe că Statul este un rău gospodar și un rău negustor.

O întindere a proprietății Statului peste limita intereselor publice este egală cu o confiscare, mai ales dacă lipsește o indem-

nizație integrală. Cum se poate atunci declara în același text de lege principiul despre interzicerea confiscării averilor?

Constituția nouă fixând restricțiile cari se pot aduce proprietății individuale din interese publice, a garantat un drept fundamental al cetățenilor români.

Art. 30. — Nu se poate limita garantarea secretului scrisorilor a corespondențe postale, telegrafice și telefonice, ci trebuie extinsă la corespondențe de orice natură. De altă parte, Constituția nu poate garanta inviolabilitatea numai în contra agenților Statului ci trebuie să o garanteze și în potrivea particularilor.

Art. 31. — Principiile și dispozițiile cuprinse în text reglementează libertatea religioasă.

Înainte de toate declară libertatea conștiinței ca absolută, adoptând acest principiu neschimbat din Constituția veche. De fapt, pro foro interno, ea este absolută și se poate supune unor restricțiuni numai în ce privește manifestările sale exterioare. În special este cazul cu libertatea religioasă, care face parte din libertatea conștiinței. Libertatea religioasă manifestându-se prin diferite culte, acestea se declară ca garantate numai întrucât prin exercitarea lor nu ajung a fi incompatibile cu ordinea publică și bunele moravuri.

Luând de bază aceste principii și credincioasă principiului prevăzut în hotărârile Adunării Naționale dela Alba Julia, Constituția nouă trebuie să dea o dezlegare potrivită chestiunii confesionale, care are o egală importanță cu chestia naționalităților.

Confesiunile, prin muncă lor sufletească, contribuie în mod esențial la educația cetățenească și la cultivarea virtuților cetățenești.

În Statul român întregit se găsesc confesiuni cari au credincioși de altă limbă decât de cea română și au un caracter de rasă deosebit de cel românesc, având un trecut mai lung sau mai scurt și o viață autonomă bisericească mai mult sau mai puțin dezvoltată.

Îndrumarea vieții bisericești în direcție patriotică este o datorie primordială. Trebuie dată o astfel de dezlegare chestiunii confesionale, care să asigure o muncă rodnică a lor în folosul Statului

Raporturile speciale în cari se găesc diferitele confesiuni românești și neromânești în Statul român, nu admit căutarea dezlegării în adoptarea vre-unui sistem existent în alte State.

Astfel, trebuie să abandonăm sistemul „cesaro-papal“, sistemul „libera chiesa in libera stato“, sistemul unei biserici dominante, sistemele existente în Statele Unite și Franța.

Baza regulării nu poate să o formeze decât egala îndreptățire și viața autonomă bisericească a confesiunilor, un principiu prevăzut în hotărârile Adunării dela Alba-Julia. Să se asigure egala îndreptățire tuturor acelor confesiuni, pe cari le-a avut s'au le-a preluat Statul român. Prin acest fapt se respectă drepturile câștigate, un principiu în serviciul continuității de drept, care trebuie să fie la baza organizării unei vieți de Stat sănătoasă.

De egala îndreptățire s'ar împărtași confesiunile gr. ortodoxă, gr. unită, romano-catolică, evangelică luterană, evangelică reformată, unitară, mahometană și izrealită. Aceste confesiuni, cari cuprind în sânul lor majoritatea covârșitoare a cetățenilor români, să fie confesiuni recunoscute cu dreptul unei autonomii în ce privește viața lor internă, a cultului și administrării de avere, stabilind față de aceste confesiuni dreptul de control suprem a numirii și confirmării conducătorilor, trecând totdeauna asupra factorilor de Stat toate drepturile și prerogativele pe cari le-a avut asupra lor statele unde au aparținut până acuma.

Toate celelalte rituri cari mai exista pe teritoriul Statului român să fie tolerate, întrucât exercitarea lor nu atinge ordinea publică și bunele moravuri.

A trebuit stabilit dreptul bisericilor de orice rit la ajutorul material al Statului, în măsura bugetului disponibil, luând de bază la distribuirea ajutorului proporția numerică a credincioșilor.

Acceptarea unei biserici dominante în Statul român întregit este în contradicere nu numai cu spiritul timpului, nu numai cu hotărârile Adunării Naționale dela Alba-Julia, ci cu toată viața constituțională a Statului român, bazată pe egala îndreptățire a cetățenilor de orice neam, religie și limbă.

Câtă vreme există români, în număr destul de considerabil, cari nu aparțin confesiunii pe care voim să o declarăm ca dominantă, o astfel de regulare a chestiunii confesionale nu este admisi-

sibilă. În ce privește meritele bisericilor românești pentru conservarea neamului românesc, nu se pot atribui merite mai mari uneia decât cum sunt ale celeilalte.

Statul român nu poate face deosebire între bisericile naționale românești când este vorba de distribuire de drepturi.

Statul român are destule prilejuri de a sprijini bisericile românești, pe baza proporției pe care o reprezintă credincioșii lor în raport cu totalitatea numărului cetățenilor români.

Asigurând o viață autonomă potrivită bisericii ortodoxe, care va uni toate bisericile ortodoxe de pe teritoriul Statului român și având toate condițiunile unei dezvoltări sănatoase are prilejul, ca prin concurența liberă asigurată tuturor confesiunilor să-și împlinească și pe viitor misiunea sa națională.

Amăsurat ideji de egală considerațiune a bisericilor românești pentru a preveni unele neînțelegeri, cari pot să fie dăunătoare solidarității naționale, s'a regulat chestiunea celebrării serviciului divin oficial cu ocaziunea solemnităților naționale și politice.

Art. 32. — Învățământul trebuie să fie preocuparea principală a Statului român. O educație națională, ținută la înălțimea morală și patriotică este o cheazășie a viitorului acestui Stat. Viața constituțională de Stat nu se poate închipui fără de existența condițiunilor minimale ale culturii. Principiile și dispozițiunile vieții constituționale a Statului întregit nu vor aduce foloase reale până când nu vom fi în posesiunea acestor condițiuni.

Sunt două căi cari duc la scop. Sau privește Statul ca datorie a sa exclusivă îngrijirea instrucțiunii, sau admite la această muncă colaborarea tuturor forțelor de cultură. Nu încape discuție că Statul român trebuie să aleagă calea a doua, apărând interesele sale superioare în orice împrejurări.

În privința învățământului public trebuie să fie hotărâtoare principiile prevăzute în rezoluțiunile dela Alba Julia, ca instrucția cetățenilor, fără deosebire de neam și de limbă, să se facă în limba lor proprie, cel puțin în învățământul primar.

În privința învățământului privat, trebuie să se asigure libertatea învățământului, în special a învățământului confesional, menținând controlul general al Statului.

Intrucât institutele de învățământ private vor să uzeze de sprijinul material al Statului sau vor să elibereze atestate de ca-

păcitate, hotărâte de Stat ca condițiune de admisibilitate în funcțiunile publice, Statul va fi în drept să determine condițiunile lor de existență.

Este de interes ca învățământul primar public să fie gratuit, ca astfel și să fie accesibil și pentru cei lipsiți de mijloace materiale.

Învățământul este declarat obligatoriu acolo unde sunt școli primare publice sau private recunoscute de Stat.

În privința învățământului secundar și superior public proiectul dă libertatea necesară Statului de a le organiza în interesul său.

Învățământul Universitar va trebui pus pe bază autonomă, care oferă mai multă garanță pentru realizarea libertății de știință.

Articolul 32. — Prin principiile și dispozițiunile sale privitoare la libertatea învățământului a satisfăcut și stipulațiunilor internaționale; cuprinse în tratatul minorităților.

Art. 33. — În legătură cu libertatea conștiinței, acest articol garantează înainte de toate manifestarea ideilor și opiniunilor în orice mod s'ar face: prin grai, prin scris sau prin presă.

Trece apoi la reglementarea libertății de presă pe bazele cele mai liberale. Cu desființarea tuturor instituțiunilor preventive, se acceptă în materie de presă, ca singurul mijloc de retorsiune sistemul represiv.

Celelalte principii și dispoziții depuse în acest articol urmează un scop dublu: stabilirea persoanei responsabile, și reprimarea abuzurilor.

Un mijloc de reprimare va fi indemnizația care se va putea judeca în fiecare caz, nu numai ca despăgubire reală, ci și ca una morală, pentru care va răspunde în ultimul caz însuși proprietarul tipografiei sau litografiei.

Judecătoria normală pentru judecarea infracțiunilor de presă este juriul, cu excepțiunea cazurilor precizate în text.

Art. 24. A vechei constituții s'a întregit potrivit principiilor și dispozițiunilor acestora.

Art. 34—35. În aceste articole se reglementează libertatea de întrunire în cele două ramuri ale sale, libertatea de adunare (reuniune) și libertatea de asociare, în modul cel mai liberal corăspunzător principiilor depuse în hotărârile dela Alba Iulia și ale stipulațiunilor

internaționale, supunând aceste drepturi la unele restricțiuni numai în ce privește garantarea ordinii publice și siguranței Statului.

Art. 36. — Insemnătatea dreptului de petițiune a fost în toate timpurile deosebită. N'a scăzut întru nimica această însemnătate prin introducerea vieții constituționale. El apare ca o instituțiune de control. E în interesul vieții de Stat constituționale ca petițiunile să se poată adresa și Regelui. De sine înțeles rămâne deschisă calea retorzuinilor legale împotriva acelor cari, prin folosința dreptului de petițiune, comit infracțiuni.

Art. 37. — Acest articol cuprinde așa numitele drepturi „politice”. Deoarece cuvântul „politică” are mai multe înțelesuri, nu este motivat ca drepturi, cum este dreptul de alegător, dreptul de a fi adimis în funcțiuni publice, dreptul de a fi jurat, etc. să se numească drepturi politice. Sunt și acestea drepturi cetățenești, cu atât mai mult, cu cât nu le pot avea decât cetățenii.

Fiindcă prin aceste drepturi participă cetățenii per eminentiam în exercitarea puterii de Stat, corespunzător principiului constituțional, aceste drepturi se pot numi mai potrivit drepturi constituționale.

Art. 38—42. — În aceste articole se enumără datoriile cetățenești de o specială importanță.

În art. 38 găsim trei datorii de caracter general. Credința cătră Patrie și cătră Tron și supunerea la legi. În caz de neobservare a acestor datorii, se aplică sancțiunile hotărâte de codul penal. Nesupunerea la legi, în general, nu se pedepsește, se vor pedepsi însă singuraticile infracțiuni.

Art. 39. Hotărăște corăspunzător principiului egalității de drept, egala datorie de contribuție, care trebuie să se presteze de toți cetățenii fără deosebire, dară în măsura capacității lor materiale.

Art. 40. Stabilește datoria egală a cetățenilor de a face serviciul militar.

Art. 41. Declară două principii cu scopul de a asigura împlinirea datoriilor cetățenești, liber de orice presiune sufletească ce s'ar putea exercita din partea bisericilor.

Art. 43—53. — Constituția trebuie să reglementeze în mod programatic situația de drept a străinilor. Trebuie să cunoască străinii cari au de realizat vr'un interes al lor special, care de

altcum trebuie să fie în concordanță cu interesele superioare ale Statului, limitele legale ale acțiunii lor pe teritoriul Statului și în legătură cu Statul român sau cetățenii lui.

Art. 54. — Cu articolul 54 se trece la reglementarea celui de-al treilea element constitutiv al vieții de Stat, la Puterea de Stat.

Se vor cerceta pe rând principiile generale cari servesc de bază la organizarea ei și pe urmă organele și mijloacele de o specială importanță pentru funcționarea organizațiunii de Stat.

Art. 54. Proclamă un principiu fundamental: unitatea și indivizibilitatea puterii de Stat.

În Statul român există numai o putere, precum unul este teritoriul și una este națiunea. Este absolut greșit a vorbi de mai multe puteri și de a privi ca puteri drepturile cari se bazează pe Puterea Statului. Este bine de a vedea în Puterea Statului, o singură putere, care nu se poate diviza sub nici un titlu, nici chiar pe provincii, prin o organizare autonomă a lor în detrimentul unității Statului și națiunii.

Al doilea principiu cuprins tot în acest articol este, că puterea aceasta emană dela națiunea română alcătuitoare de Stat. Sub națiunea română alcătuitoare de Stat înțelegem totalitatea cetățenilor, fără deosebire de neam, de religie și de limbă, dela Rege până la cel din urmă cetățean. Acest principiu corespunde întru toate teoriei moderne despre concepția Statului.

Art. 55. — Ca să-și poată exprima și realiza voința, Puterea de Stat are nevoie de organizație, are nevoie de organe și mijloace.

Procesul acesta nu se face prin diviziunea puterii în alte puteri, sau prin declararea drepturilor de puteri în detrimentul unității, ci prin organizarea Puterii de Stat, pentru îndeplinirea diferitelor funcțiuni reclamate de viața de Stat. Nu este necesar se ne punem pe baza unei diviziuni de puteri greșită, ci să instituiem organele cu garanția mijloacelor necesare pentru ca să se realizeze viața constituțională a Statului.

Puterea legiuitoare, puterea executivă, puterea judecătorească se va înlocui prin Rege, legislație, guvern, administrație publică, justiție, ca organe, finanțele și armata ca mijloace necesare, cari într'o armonioasă conlucrare vor asigura o viață de Stat ordonată.

Acest principiu, singur corect, este prevăruit în articolul 55.

Art. 56. — Caracterul constituțional al unui Stat depinde de principiile cari servesc de bază la organizarea vieții întregi a statului, în special la organizarea puterii de Stat.

Art. 56 declarând, că organizarea Puterii de Stat se va face pe bază de delegațiune și a celorlalte principii și regule constituționale prevăzute în Constituție, cuprinde un principiu fundamental corespunzător scopului de a întocmi viața Statului român pe bază constituțională.

În Art. 54 s'a stabilit principiul că Puterea de Stat emană dela națiune. Este evident că exercitarea acestei puteri prin națiunea însăși este o imposibilitate fizică. S'a recurs deci la instituțiunea delegațiunii, prin care trebuie să înțeleagă delegarea unor părți a Puterii de Stat în vederea îndeplinirii diferitelor funcțiuni. Astfel de organe sunt: Regele, legislația, guvernul, autoritățile administrative și judecătorești, reprezentând totdeodată Suveranitatea Statului român.

Alte principii constituționale sunt: principiul reprezentativ, separațiunea funcțiilor, apoi colaborarea diferitelor organe instituite și controlul lor reciproc. Adoptarea acestor principii prin noua Constituție asigură colaborarea diferitelor funcțiuni în tinbrul Puterii de Stat unitare și indivizibile.

Art. 57. — Începând cu acest articol se reglementează instituțiunea regală. În articolul 57 se declară ca formă de guvern a Statului român: Regatul. Statul român trebuie să rămâie și mai departe o monarhie. Ar fi să se aleagă între două forme de guvern: republică și regatul. Națiunea română, în care sentimentul dinastic este absolut dominant, este refractară pentru o formă de guvern republicană. Abstrăgând dela partea pur sentimentală, mai sunt două motive puternice cari se opun oricărei schimbări a formei de guvern. Națiunea română, în forma Regatului, a realizat independența sa de Stat și acest Regat a înfăptuit întregirea Statului român. De altă parte, Dinastia actuală este indentificată în astfel de mod cu ființa acestui Stat și acestei națiuni, încât nici nu se poate închipui o schimbare, care să nu fie hotărâtoare pentru soarta viitoare a Statului român.

Art. 58—60. — În aceste articole delegațiunea, care se dă în numele națiuni Regelui se declară de perpetuă în mod condiționat. Tronul român este ereditar în familia M. S. Regelui Fer-

dinand I., dacă sunt coboritori hotărâți de Constituție. Se reglementează apoi formalitățile suirii pe Tron a succesoriului ereditar. În privința acestora s'au modificat și s'au întregit articolele referitoare ale Constituției vechi, în loc de ereditatea puterilor regale, s'a pus ereditatea Tronului regal și în locul exercitării puterilor regale exercitarea drepturilor regale.

Art. 61. 62. — Tronul, în lipsă de succesori ereditari, poate deveni vacant, pentru care caz s'a hotărât prin Constituție alegerea unui Rege. Modalitățile alegerii Regelui și instituirea unui interregnum pe timpul vacanței Tronului, prin alegerea unei Locotenente Regale, se cuprind în acest articol preluat din veche Constituție.

Art. 63. — Se face o excepție față de persoana Regelui hotărând majoratul la 18 ani din interesele superioare ale Statului, voind pune capăt unui provizorat, care de multe ori poate să aducă mari zguduri vieții de Stat.

Art. 64-66. — Aici se reglementează Regența. Pentru continuitatea vieții de Stat și pentru mersul normal al guvernării, este de mare importanță ca să se precizeze cazurile, când trebuie instituită Regența. S'au acceptat neschimbate dispozițiunile Constituției vechi.

Art. 67. — Motivul care justifică adoptarea Regenței a servit de bază la o dispoziție nouă, neprevăzută în Constituția veche, prin care se dispune substituie Regelui pentru cazul, dacă este absent în mod temporar, de pe teritoriul Statului.

Art. 68. — Acest articol, care cuprinde o garanție constituțională, este trecut neschimbat din vechea Constituție.

Art. 69. — Drepturile regale nu se pot exercita fără a se depune jurământul regal hotărât de Constituție. Articolul preluat neschimbat din vechea Constituție.

Art. 70. — Este o dorință generală, ca suirea noului Rege pe Tron să se facă cu mari solemnități exterioare. Jurământul regal depus în fața Adunărilor unite nu oferă prilejul dorit, între altele nici pentru scurțimea timpului, în care trebuie să se face. S'a accepta deci instituțiunea încoronării, care așa după cum o prescrie articolul de față, este potrivită ca să satisfacă scopului. Principiile prevăzute în articol sunt ținute în cadrele serbărilor de încoronare hotărâte pentru încoronarea M. M. L. L. Regele Ferdinand

și Regina Maria, cu acel adaus, că se arată cine sunt datori a fi prezenți în mod oficial la această serbare.

Art. 71. — Preluat din vechea Constituție. Nu prejudică sumei, care trebuie să fie corespunzătoare tuturor cerințelor legate de splendoarea Tronului și rolul reprezentativ al Regelui.

Art. 72. — Înlocuind puterile prin drepturi, s'a acceptat în mod neschimbat dispozițiunea Constituției vechi.

Art. 73. — Vechea Constituție trata despre Rege în legătură cu organizarea puterii executive, ca despre șeful aceleia, cu toate că îi recunoștea o situație distinctă față de toate puterile constituite și chiar de-asupra acestor puteri. În noua Constituție a trebuit să ajungă Regele acolo unde îi este locul, în fruntea organizațiunii Puterii de Stat.

Principiile prevăzute în acest articol sunt în strînsă legătură cu Regalitatea, acceptată ca formă de guvern. Declarate aceste principii, se precizează mai bine situația Regelui în cadrele organizațiunii de Stat.

Art. 74-75. — Cuprinde înviolabilitatea și iresponsabilitatea Regelui, cu responsabilitatea miniștrilor principii inerente vieții de Stat constituționale; au fost luate neschimbat din vechea Constituție.

Art. 76. — Specifică toate drepturile Regelui, pe cari le are în scopul funcționării generale a Corpurilor Legiuitoare. Aceste drepturi s'au grupat mai sistematic ca în vechea Constituție, cu schimbarea, că ambele Adunări. trebuiesc disolvate odată, ceea ce corespunde principiului unitar de constituire a Adunărilor.

Art. 77. — Reglementează drepturile speciale pe care le are Regele la aducerea legilor. Aceste drepturi, precum și cele din articolul precedent, asigură Regelui colaborarea și controlul inerente vieții de Stat constituționale.

Art. 78. — Acest articol cuprinde unele drepturi speciale în privința guvernării, a administrației publice și armatei.

Pentru a împiedica guvernarea prin așa numitele decrete-legi, când aceasta nu să poate justifica prin vre-o cauză acceptabilă s'a întregit articolul 93 din Constituția veche prin dispozițiunea, că Regele nu poate înlocui legile prin regulamente sau decrete.

Art. 79. — Asigură independența justiției față de Rege.

— Art. 80. — Sunt o seamă de drepturi cari sunt proprii mai mult capului Statului și nu se bazează pe principiile colaborării sau a controlului, drepturi cari derivă direct din Puterea de Stat. Aceste drepturi, prin însemnătatea lor specială, sunt adevărate drepturi privilegiate date Regelui. De aici numirea lor de prerogative Regale.

Drepturile de sub a) și b) cuprind un privilegiu față de dispozițiunile art. 79.

Dreptul de sub c) este motivat prin forma monarhică de guvern și prin natura lui.

Dreptul de sub d) corespunde în special principiului că Statul este reprezentat în afară prin capul Statului. Stipulațiunile adoptate de Rege nu pot fi însă obligatorii, conform principiului constituțional, până n'au fost înarticate în lege. Cu atât mai puțin vor obliga națiunea tratatele și convențiunile secrete.

Drepturile de sub e) întregește Constituția veche cu Considerațiunile ei la starea de suzeranitate.

Drepturile de sub f) și g) sunt preluate neschimbat din constituția veche.

Un nou drept este cel de sub h) și însemnează că Regele este apărătorul suprem al libertăților bisericești.

Art. 81. — O lege cu asemenea conținut s'a legiferat în ziua de 30. August 1920.

Art. 82-85. — Proiectul trece la reglementarea legislației care este o funcțiune principală a Puterii de Stat.

Legislația se compune din Rege și Reprezentanța Națională.

Reprezentanța Națională va fi compusă din două Adunări: Adunarea (camera) deputaților și Senatul. Menținerea sistemului bicameral este motivat în special prin istoria parlamentarismului românesc care a dovedit serviciile neprețuite ce poate aduce țării un corp matur cum este Senatul. Pentru asigurarea seriozității și a temeinicii cu care trebuie să se legifereze, Senatul trebuie păstrat ca factor component al Reprezentanței Naționale.

S'au precizat condițiunile cari privesc valabilitatea legilor, precum și interpretarea autentică a lor, prin întregirea părților referitoare al Constituției vechi.

Art. 86-98. — Constituirea Adunărilor s'a făcut cu aplicarea în cea mai largă măsură a principiului reprezentativ. S'a introdus, adică s'a menținut sistemul votului universal înscris în Constituție la lași și pe urmă în decretele-legi de alegere, ale diferitelor provincii.

S'a întregit cu votul femeilor și cu declararea votării pe comune, principii cuprinse în hotărârile dela Alba-Iulia.

S'a abandonat votarea obligatorie, care este în contradicere cu spiritul vieții constituționale. Acei cari cer vot obligatoriu își motivează punctul lor de vedere cu necesitatea de a solidariza în acest mod masa, la conducerea Statului. Teza este de tot greșită. Votul celor constrinși și nepricepuți este lipsit de fond moral. Statul nu poate trăi din iluziuni. Trebuesc alese alte căi pentru creșterea politică a cetățenilor. Printr'o educație sănătoasă și serioasă trebuesc crescuți cetățeni în sentimente patriotice și înțelegători ai intereselor superioare ale Statului și atunci nu e necesar să fie constrinși la votare care așa cum să face în zilele noastre, este ceva desgustător și nu oferă nici un prilej de primenire cetățenească.

Chestia circumscripțiilor electorale, în legătură cu votarea proporțională, un principiu care trebuie să fie acceptat pentru viitorul sistem electoral, — nu s'a putut dezlega în alt mod mai potrivit decât cel arătat în text. Cu stabilirea circumscripțiilor cu minimul de 5. deputați și 2. senatori, se ușurează și reforma arondării județelor care în urma acestora, nu va trebui să fie influențată de considerațiuni electorale.

S'a hotărât, ca condițiune de a putea fi ales, dreptul de avea și a putea exercita dreptul de alegător activ, ceiace însemnează existența atât a cetățeniei cât și exercițiul așa numitelor drepturi civile și politice. Etatea alegătorilor de deputați cu 21. și a senatorilor cu 40 ani, corespunde drepturilor câștigate.

Cu cererea științei de carte ca condițiune sine qua non care trebuie să se pună unui deputat sau senator. s'au întregit condițiunile dreptului de alegător pasiv de până acuma.

Senatorii vor fi de două categorii ca și până acuma: aleși și de drept.

Nu s'a putut admite alegerea în alt mod a senatorilor decât în mod direct, prin cetățeni alegători. Adoptarea unui alt sistem

este în contradicere cu principiile acestei Constituții și a vieții de Stat, adevărat constituțională.

Sistemul reprezentativ oferă destule prilejuri pentru a fi aleși ai națiunii cei mai chemați, fără deosebire de ocupațiuni sociale. Un Senat compus în majoritate pe altă bază ca cel reprezentativ, poate deveni într'un moment dat o nenorocire pentru Stat.

Alegerea senatorilor se va face cu majoritatea relativă de voturi, sistem care s'a dovedit a fi mai corespunzător pentru stabilirea rezultatului.

În șirul senatorilor de drept s'au mai primit reprezentanții bisericilor musulmane și evreești afară de reprezentanții celorlalte confesiuni recunoscute pe baza egalei îndreptățiri. Modalitățile designărilor se vor hotări printr' o lege specială.

Prin principiile hotărâte pentru conscrierea alegătorilor se garantează ca toți cu dreptul de vot să fie trecuți în liste; rămânând ca pe viitor nu certificatele, ci listele să fie hotărâtoare pentru exercitarea dreptului de vot. Certificatele de alegător vor putea dovedi identitatea, nu însă în mod exclusiv, ci să fie admisă și altă probă pentru constatarea ei.

O altă garanție pentru legalitatea operațiunilor de votare oferă dispozițiunea din art. 95, care hotărăște conducerea alegerilor în competența judecătorilor.

Art. 96, hotărăște principiul care să se urmeze la verificarea mandatelor.

Chestia verificării mandatelor este o chestie mult discutată. S'au făcut multe încercări pentru dezlegarea ei corectă. Părerile culminează în trei modalități de rezolvare. Sau să face verificarea de Adunări, sau de o judecătorie independentă, în afară de Adunări, sau de o judecătorie mixtă compusă de o parte din judecători, de altă parte din membrii Adunărilor.

Nu este piedică ca mandatele necontestate de nimeni să fie supuse cercetării numai Adunării, pe chestia legalității, iară acelea contestate de ori cine și din orice parte unei judecătorii independente, constituite în modul hotărât în text. Indrumarea verificărilor în competența secțiunilor unite îngreunează mult lucrarea Curților și nu oferă o mai mare garanție decât judecata a cinci consilieri independenți ai Curților. Constituirea judecătoriei de validare

în modul arătat în text se va putea face numai dacă să admită instituirea unei judecătorii administrative supreme.

Pentru a asigura exercitarea liberă a dreptului de vot și pentru a împiedeca falsificarea rezultatului alegerilor, trebuiesc luate sancțiuni corespunzătoare prin legea specială electorală.

Art. 98—104. În aceste articole se reglementează caracterul general al mandatului, cazurile de incompatibilitate, imunitate și unele atribuții de o specială importanță, cari principii și dispozițiuni s'au preluat cu mici modificări din Constituția veche și din decretule-legi de alegere.

Art. 105—123. Scopul organizațiunii parlamentare este ca să asigure luarea de deciziuni independente, corespunzătoare voinței adevărate a națiunii pe care o reprezintă. De aceste considerațiuni condus, s'au determinat constituirea Adunărilor, caracterul și atribuțiunile mandatului. S'au grupat în mod sistematic principiile funcționării Adunărilor. S'au precizat atribuțiunile lor și unele reguli ale organizațiunii interne.

Un principiu nou în ce privește funcționarea mai lesnicioasă este aceia referitoare la constituirea de comisuni a căror menire va fi să înlocuiască secțiunile prin lucrarea lor greoaie.

Instituirea unui consiliu legislativ cu scopul principal să redacteze proiecte de legi, declarând incompetența în materia aceasta a parlamentului votului universal, nu este cu scop. Regulamentele Adunărilor trebuiesc să reglementeze o chestiune cum este redactarea proiectelor de legi din inițiativă parlamentară, iară în ce privește proiectul adus de guvern este garanția dată ca redactarea lor să fie corespunzătoare. Nu se poate îngreuna lucrarea legislativă cu o instituțiune nouă care să dea consilii neobligatorii.

Art. 124—140. Constituția veche nici prin infățșarea ei exterioară, nici prin dispozițiunile sale concrete, n'a scos la iveală marea importanță a instituțiunii ministeriale. Guvernul este un factor principal al organizațiunii constituționale unui Stat. Guvernul este organul care în baza răspunderii, pe care o are față de Rege și față de Reprezentanța Națională și în baza caracterului său parlamentar, este chemat să conducă viața de Stat conform principiilor generale de guvernare și a voinței naționale exprimate la alegeri. Intrucât principiile de conducere și activitate nu sunt în

vederile vreunuia din acești factori, urmează criza care va fi revolvată după regulile constituționale.

Nu-i necesar să se declare caracterul parlamentar al guvernului român, pentru că instituțiunea aceasta este astfel introdusă în organizația vieții parlamentare și constituționale de Stat încât nu poate funcționa în mod normal numai dacă este emanațiunea majorității parlamentare.

Pe lângă precizarea principiilor de organizarea ale guvernului s'a reglementat responsabilitatea ministerială, cazurile ei și chestia acuzării, a judecătorului și a indemnizației pentru cazul infracțiunilor. Responsabilitatea ministerială este un principiu constituțional și o regulare potrivită a acestei chestiuni este de cea mai mare importanță pentru viața constituțională a Statului. În acest sens s'au întregit și modificat principiile și dispozițiunile Constituției și a legii despre responsabilitatea ministerială.

Art. 141—149. Organizația justiției, nu ca o putere, ci pe baza tuturor garanțiilor de independență, este o chestie de egală importanță cu celelalte chestiuni ale vieții de Stat constituționale.

Viața de Stat modernă, cu seria nesfârșită a raporturilor sale de caracter civil și administrativ, pretinde ca să se adopte o organizație judecătorească, potrivită cu natura afacerilor în litigiu.

Astfel, se desemnează în viața unui stat modern afacerile civile cu sancțiunile penale împreună de o parte, de altă parte cele administrative, afaceri, cari pre cum bine zice un scriitor de drept public, ne petrec dela leagăn până la mormânt.

O Judecătorie administrativă este o absolută necesitate cu diferitele sale grade de jurisdicțiune.

Caracterul deosebit al afacerilor nu permite ca să se facă o organizație unitară, împărțită poate numai în secțiuni corespunzătoare.

În materia administrativă nu se pot institui decât trei grade de jurisdicție și altele trebuie să fie condițiunile de capacitate a unui judecător civil și penal ca și a unui judecător administrativ.

În articolele 141—149 s'au depus în concret principiile reorganizării justiției cu preluarea principiilor și dispozițiilor potrivite din Constituția veche?

Conform proiectului, judecătorii vor judeca în virtutea Constituției și a legilor, cece însemnează că vor aplica Constituția

și legile, având dreptul, ca să cerceteze în cazurile concrete ca și până acuma, dacă o lege corespunde Constituției sau ba. Judecătorii vor putea admite sau respinge aplicarea unei legi, despre care au constatat, că este neconstituțională, făcându-și raportul în modul hotărât în legea despre organizarea Curții de Casație, pentru ca să se aplăneze contrazicerea în modul său normal prin intervenția legislației. A declara însă în Constituție în general și fără restricțiuni dreptul judecătorilor de a putea judeca constituționalitatea legilor și a putea respinge aplicarea acelor care sunt contrarii Constituției, înseamnă instituirea unei instanțe, care este cel puțin superioară unei legislații ordinare, ceea ce evident nu este în spiritul și spre binele vieții de Stat constituționale.

Infiiințarea unei judecătării mixte pentru judecarea conflictelor de atribuțiuni în modul arătat în text este asemenea o necesitate a timpurilor moderne.

Art. 150—153. — Principiile constituționale trebuiesc validate în toate organizațiile publice ale Statului. Sunt afaceri de mare importanță cari pretind o administrație centrală, sunt iarăși altele cari se pot administra mai bine prin descentralizare. Trebuie să se dea prilejul ca afacerile de un interes local să poată fi admistrate de organe locale constituite pe baza principiului reprezentativ. Articolele din text conțin aceste principii generale împreună cu altele preluate din vechea Constituție, cari privesc împărțirea administrativă a Statului.

Art. 154—163. — În articolele acestea se reglementează un mijloc material al guvernării constituționale: finanțele Statului.

Schimbări față de principiile vechei Constituții s'au făcut în două direcțiuni. Una este votarea bugetului.

În sistemul nostru bicameral Senatul, abstrăgând dela cei câțiva senatori de drept, este o instituțiune reprezentativă a națiunii de acela caracter, ca și Adunarea deputaților. Dacă pentru a aduce o lege se cere hotărârea colectivă a celor trei factori ai legislației, cu atât mai vârtos trebuie să cerem aceasta la votarea legii de buget care joacă un rol atât de important în viața Statului modern.

Cealaltă direcțiune în care s'au întregit dispozițiunile vechei Constituții, este controlul eficace al cheltuelilor publice, o altă chestiune care interesează într'un mod deosebit opinia publică a națiunii.

Art. 164—168. — Un alt element pentru funcționarea neturbată a vieții constituționale de Stat, este armata permanentă. Trebuiesc aduse toate jertfele posibile pentru această armată al cărei rol înălțător este desemnat de Constituție în apărarea țării și menținerea ordinii interne. Organizarea armatei permanente se va face în virtutea legilor de organizare. Legislația, împreună cu guvernul responsabil, va ști să dea acestei instituțiuni de importanță existențială organizația cea mai potrivită, uzând întrucât va afla de bine de consiliul celor mai distinși militari, fără a fi constrânși la aceasta printr'o dispozițiune constituțională. Pe lângă armata permanentă, printr'o educație generală a cetățenilor și prin alte măsuri potrivite, se poate cuprinde națiunea întreagă într'o organizație puternică a apărării naționale.

Art. 169. — Stabilitatea în funcțiuni publice și dreptul la pensie sunt două chestiuni a căror rezolvare interesează mult pătura aceea a națiunii noastre care își dedică viața sa carierii funcționărești. Pentru regularea responsabilității civile a funcționarilor publici trebuie să se găsească o rezolvare corespunzătoare dreptății materiale.

Art. 170—173. — Colorile Statului român întregit au rămas aceleași, ca și ale vechiului Regat.

În art. 171 s'a declarat orașul București drept capitala a Statului român, o altă dezlegare mai bună nu s'a găsit pentru moment. Nu încapе însă îndoială că o capitală politică într'un loc potrivit, accesibil pentru cetățenii din toate unghiurile țării, ar fi de preferat. Reglementarea acestei chestiuni se va lăsa uneii viitoare Constituante.

Art. 172, 173 s'au preluat neschimbat din vechea Constituție.

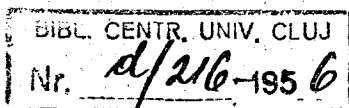
Art. 174. 175. — O deosebire ce se face în privința legilor este când acelea sunt privite ca fundamentale și ordinare. O lege fundamentală se deosebește de o lege ordinară prin conținutul ei și prin formalitățile cari se observă la alcătuirea ei. Conținutul unei legi fundamentale privește de regulă principiile cari determină condițiunile de existență ale Statului: teritoriul, populația și puterea de Stat, iară formalitățile sunt fixate în alt mod, ca și acelea hotărâte pentru aducerea unei legii ordinare: factori noi, altă proporție de voturi, etc.

Scopul acestora este ca să se împiedece schimbarea prea ușoară și prea deasă a principiilor și dispozițiilor pe cari se bazează viața unui Stat.

În considerarea acestui scop s'au fixat unele reguli deosebite pentru revizuirea Constituției care are toate caracterele unei legi fundamentale. Spre deosebire, față de dispozițiunile Constituției vechi, s'au omis cetirile legii de revizuire, care este o formalitate fără rost, oferind celealalte formalități hotărâte garanțiile unei revizuirii serioase.

Art. 176. — Cuprinde o dispozițiune finală care privește intrarea în vigoarea a principiilor și dispozițiunilor din noua Constituție.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE ACELAȘ AUTOR

AU MAI APĂRUT:

1. Dreptul de alegător la alegerea deputaților dietali. Blaj, 1905.
2. Dreptul de alegător comunal. Organizația reprezentanței comunale. Algerea antistiei comunale. Diciosânmartin, 1909.
3. Votul universal. Diciosânmartin, 1909.
4. Dreptul Constituțional Român. Cluj, 1920.
5. Aduș la lucrarea Dreptul Constituțional Român. Cluj, 1921.

